29 1 2 9 5

Ватанни севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

1995 йил 23 декабрь, шанба. №155. (21.918). Сотувда эркин нархда.

СУРАТЛАРДА: сессиядан лавҳалар.

Владимир МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

БУНЁДКОРЛИК — ФАРОВОН ҲАЁТ АСОСИ

Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг IV сессиясидаги нутқи

Муҳтарам халқ ноиблари!

Мамлакатимизнинг қонун чиқарувчи олий органи — Олий Мажлиснинг навбатдаги сессияси янги йил арафасида ўтмоқда. Умримизнинг қувончу ташвишларга тўла яна бир йили ортда қоляпти. Ўтаётган йил воқеаларини кўз ўнгимиздан ўтказар эканмиз, сарҳисоб қилишга арзийдиган талай ишларимиз борлиги ва айни пайтда биз бугун 1996 йил режалари ҳамда олдимизда турган вазифаларнинг устувор йўналишлари ҳақида ҳам гаплашиб олсак ўринли ,деб ўйлайман.

1995 йил, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, ислоҳотлар йўлидан дадил бораётган мамлакатимиз ҳаётида алоҳида ўрин тутади.

Мустақиллик йўлига қадам қўяр эканмиз, биз, аввало, давлат ва жамият қурилишининг, ҳаётимизнинг барча соҳаларини ислоҳ этишнинг ўзимизга хос, ўзимизга мос дастурини ишлаб чиқдик. Бугун биз бош мақсадимиз — бозор иқтисодиётига асосланган эркин демократик жамият қуришнинг аниқ ва асосли дастурига эгамиз.

Тараққиёт дастуримизга кўра, ислоҳотлар кучли ижтимоий сиёсат билан узвий ва уйғун ҳолатда, босқичма-босқич амалга оширилмоқда.

Соддароқ қилиб айтсак, янгича муносабатларга биз инқилобий сакрашлардан воз кечиб, изчил, собитқадамлик билан ўтиб келмоқдамиз. Ислоҳотлар ислоҳотлар учун эмас, аввалам-

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ў. Т. СУЛТОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўткир Тўхтамуродович Султонов Ўзбекистон Республикаси Бош вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 21 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ў. Т. СУЛТОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР ВАЗИРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўткир Тўхтамуродович Султонов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар вазири вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 21 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

А. МУТАЛОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Абдулҳошим Муталов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Бош вазири вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 21 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

А. МУТАЛОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ — «ЎЗДОНМАҲСУЛОТ» ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК КОРПОРАЦИЯСИ БОШҚАРУВИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Абдулҳошим Муталов Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — «Ўздонмаҳсулот» давлат-акционерлик корпорацияси бошқарувининг раиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 21 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

А. А. ТОШПЎЛАТОВГА «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали хизматлари, республикада енгил саноатни ривожлантиришга қўшган ҳиссаси ва ижтимоий ҳаётда фаол иштирок этаётгани учун «Юлдуз» ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси Абдуваҳоб Абдурахмонович Тошпўлатовга «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган саноат ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 21 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «Ў. Т. СУЛТОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ВА «Ў. Т. СУЛТОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР ВАЗИРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қуйидаги Фармонлари тасдиқлансин:

«Ў. Т. Султоновни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири этиб тайинлаш тўғрисида»ги 1995 йил 21 декабрь Фармони;

«Ў. Т. Султоновни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар вазири вазифасидан озод этиш тўғрисида»ги 1995 йил 21 декабрь Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 21 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «А. МУТАЛОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ВА «А. МУТАЛОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ — «ЎЗДОНМАҲСУЛОТ» ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК КОРПОРАЦИЯСИ БОШҚАРУВИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қуйидаги Фармонлари тасдиқлансин:

«А. Муталовни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири вазифасидан озод этиш тўғрисида»ги 1995 йил 21 декабрь Фармони;

«А. Муталовни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — «Ўздонмаҳсулот» давлат-акционерлик корпорацияси бошқарувининг раиси этиб тайинлаш тўғрисида»ги 1995 йил 21 декабрь Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 21 декабрь.

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВ КИТОБИ БРЮССЕЛДА

Ўзбекистон Республикасининг Бельгиядаги элчихонасидан хабар қилишларича, шу мамлакат пойтахти Брюсселда республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг инглиз тилида нашр этилган «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобини тақдим этиш маросими бўлди.

Унда Европа ҳамжамияти комиссияси, Европа парламенти, Европа Иттифоқи кенгаши, НАТО «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастурини мувофиқлаштириш гуруҳи ҳамда Бельгия Ташқи ишлар вазирлигининг масъул ходимлари, маданий ва илмий жамоатчилик, сиёсий партиялар вакиллари, таниқли компания ва банкларнинг раҳбарлари иштирок этди.

Учрашувни Ўзбекистон Республикасининг Бельгиядаги Фавқулодда ва мухтор элчиси А. Файзуллаев кириш сўзи билан очди. Лювен университети профессори Э. Кракко, Бельгиянинг телекоммуникациялар билан шуғулланувчи «Интеркаи» компанияси директори Б. Маэс китобдан олган таассуротлари ҳамда республикада амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар хусусидаги мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар. Давлатимиз бошлиғининг китобидан парчалар ҳам ўқиб берилди.

Барчада катта қизиқиш уйғотган мазкур китобни тақдим этиш маросими дўстона вазиятда ўтди. Сўзга чиққан ва учрашувда қатнашган кишилар Ўзбекистон ислоҳотларни амалга оширишда катта ютуқларга эришганини таъкидлаб, жамиятни изчил тадрижий ўзгартириш, очиқ бозор иқтисодиётини барпо этишнинг Президент Ислом Каримов ишлаб чиққан ва изчиллик билан амалга ошираётган моделига юқори баҳо бердилар.

(ЎзА).

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессияси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

21 декабрь куни Тошкентда биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Парламент ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов иштирок этмокда.

Залда республика ҳукуматининг аъзолари, бир қатор республика органларининг раҳбарлари, хорижий давлатларнинг элчилари, дипломатия корпусининг, чет эл ва республика оммавий ахборот воситаларининг вакиллари ҳозир бўлдилар.

Сессияни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов олиб борди.

Депутатлар иш бошлашдан олдин сукут сақлаб бевақт вафот этган Марказий сайлов комиссиясининг раиси Қ. Аҳмедов ва Олий Мажлис депутати, Андижондаги «Намуна» савдо-саноат бирлашмасининг директори З. Иброҳимовнинг хотирасига ҳурмат бажо келтирдилар.

Шундан кейин депутатлар ишчи орган — сессия котибиятини туздилар, кун тартибини тасдиқладилар.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов депутатлар олдида катта нутқ сўзлади.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, молия вазири Б. С. Ҳамидов Ўзбекистон Республикасини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва Давлат бюджетининг 1996 йилги истиқбол кўрсаткичлари тўғрисида маъруза қилди. Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг раиси А. Аҳадов қўшимча маъруза қилди. Мазкур масала юзасидан парламент раиси Э. Халилов сўзга чиқди. Депутатлар Давлат бюджетининг 1995 йилдаги ва 1996 йилнинг биринчи чорагидаги ижроси тўғрисида ҳукумат ахборотини навбатдаги сессияда тинглаш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Шундан сўнг парламент аъзолари «Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тўғрисида»ги ҳамда «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги қонунларнинг лойиҳаларини кўриб чиқдилар. Ушбу ҳужжатлар юзасидан Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг раиси А. Аҳадов маъруза қилди. Депутатлар Марказий банк тўғрисидаги Қонунни қабул қилдилар. Банклар ва банк фаолияти тўғрисидаги Қонунни эса биринчи ўқишда маъқуллаб, кенг жамоатчилик муҳокамасидан ўтказиш учун лойиҳа матнини матбуотда эълон қилишга қарор қилдилар.

Кечки мажлис Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг кадрлар масаласига доир Фармонларини тасдиқлашдан бошланди. А. Муталов Ўзбекистон Республикаси Бош вазири вазифасидан озод этилиб, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — «Ўздонмаҳсулот» давлат-акционерлик корпорацияси бошқарувининг раиси этиб тайинланди.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири этиб Ў. Т. Султонов тайинланди.

Иқтисодий ислоҳотлар ва тадбиркорликни ривожлантириш қўмитасининг раиси А. Йўлдошевнинг маърузаси бўйича депутатлар «Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш тўғрисида»ги Қонунни кўриб чиқдилар ва уни қабул қилдилар.

Сўнгра Олий Мажлис Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг биринчи қисми лойиҳаларини муҳокама қилди. Ҳар иккала лойиҳа иккинчи ўқишда қараб чиқилди. Ушбу ҳужжатлар юзасидан Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг раиси Б. Эшонов маъруза қилди.

Депутатлар ҳар иккала Кодекснинг қабул қилинишини ёқлаб овоз бердилар. Айни вақтда Фуқаролик кодексининг биринчи қисми унинг иккинчи қисми қабул қилиниши ва кучга кириши билан бир пайтда кучга кириши қайд этиб ўтилди.

Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари Н. Исмоилов «Ўзбекистон Республикасида депутатни чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Ушбу Қонун депутатларнинг фикрлари инобатга олинган ҳолда биринчи ўқишда маъқулланди.

Шундан сўнг сессия қатнашчилари «Наслчилик чорвачилиги тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси юзасидан Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитаси раиси Ж. Ўтамовнинг маърузасини эшитдилар. Муҳокамадан сўнг киритилган тузатишлар ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун қабул қилинди.

Олий Мажлис «Ўзбекистон Республикасининг Давлат тили ҳақида»ги Қонунни янги таҳрирда қабул қилди. Ушбу масала юзасидан Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитасининг раиси А. Холмуродов маъруза қилди.

***

22 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессияси ўз ишини давом эттирди.

Олий Мажлис ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов иштирок этди.

Олий Мажлис конституциявий суднинг судьяларини сайлади. Бунгача Олий Мажлис Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг раиси бўлиб ишлаган Б. Эшонов конституциявий суднинг раиси этиб сайланди.

Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитасининг раиси Э. Воҳидов депутатларга Ўзбекистон Республикасининг Халқаро шартномалари тўғрисидаги қонун лойиҳасини тақдим этди. Депутатларнинг таклиф ва мулоҳазалари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун қабул қилинди.

Қурилиш ва уй-жой-коммунал хўжалиги қўмитасининг раиси Ҳ. Тошевнинг маърузаси муҳокамасидан сўнг парламент Архитектура ва шаҳарсозлик тўғрисидаги Қонунни қабул қилди.

Депутатлар Ўзбекистон Республикасининг давлат мукофотлари тўғрисидаги Қонунни қабул қилдилар, бу хусусда Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитасининг раиси А. Холмуродов маъруза қилди.

Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг котиби Р. Турдиев маърузаси юзасидан парламент муддатида тўланмаган солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ундириб олиш тўғрисидаги Қонунни қабул қилди.

Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг раиси А. Аҳадов депутатларга айрим қонунларга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонун лойиҳасини тақдим этди. Ушбу масала юзасидан Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов сўзга чиқди. Таклиф ва мулоҳазалар инобатга олинган ҳолда Қонун қабул қилинди.

Сўнгра Олий Мажлис бошқа давлатлар билан тузилган шартнома ва битимларни ратификация қилди, республиканинг бир қанча халқаро конвенцияларга қўшилиши тўғрисида қарор қабул қилди, Олий суднинг айрим судьяларини сайлади, Олий хўжалик суди таркибига ўзгартишлар киритди.

Сессия котибиятининг раҳбари С. Муродов депутатлардан, корхона ва ташкилотлар раҳбарларидан, айрим фуқаролардан Олий Мажлис сессияси номига келиб тушган мурожаатлар тўғрисида ахборот берди. Парламент ўз ваколат доирасига кирувчи бошқа бир қанча масалаларни ҳам қараб чиқди.

Шу билан Олий Мажлиснинг тўртинчи сессияси ўз ишини тамомлади.

СЕССИЯ ЯКУНЛАРИГА БАҒИШЛАНДИ

22 декабрь куни Тошкентда биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессияси якунларига бағишланган брифинг бўлди. Унда республикамиз оммавий ахборот воситалари вакиллари ҳамда Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган хорижий мамлакатлар журналистлари қатнашди.

Брифингни республика Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов бошқарди.

Парламент раҳбари 21-22 декабрь кунлари бўлиб ўтган Олий Мажлис сессияси ишининг якунлари тўғрисида сўзлар экан, сессия ўз аҳамиятига кўра катта ва муҳим тадбир бўлганини таъкидлади.

Сессия томонидан тасдиқланган қонунлар, қабул қилинган қарорларнинг мазмун-моҳияти, бу ҳужжатларнинг мамлакатимиз тараққиёти ва халқимиз равнақи йўлидаги аҳамияти хусусида брифингда журналистларга атроф-лича тушунча берилди. Журналистлар ўзларини қизиқтирган барча саволларга батафсил жавоб олдилар.

Брифингда республика Олий Мажлиси Раисининг ўринбосарлари Б. Бугров, Б. Шодиева, А. Қосимов иштирок этди.

(ЎзА).

БУНЁДКОРЛИК — ФАРОВОН ҲАЁТ АСОСИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

бор, одамлар манфаатига хизмат қилиши керак. Бизнинг қатъий фикримиз шундай.

Бугун мамлакатимиздаги ижтимоий-сиёсий вазиятга назар ташлаб, биз тўғри йўл танлаганимизни яна бир карра баралла таъкидлашимиз мумкин.

Барчангизга маълум: 1995 йилда Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабанинг 50 йиллигини нишонладик. Бутун инсоният қатори, ғалаба учун жон фидо қилганларни ҳурмат билан эсладик, ёруғ келажагимиз учун курашган ва бугунги янги жамиятни бунёд этишда биз билан ёнма-ён турган фахрийларимизнинг жасоратини, фидокорона меҳнатини муносиб тақдирладик.

1995 йил:

— иқтисодий-сиёсий ислоҳотларнинг пойдеворини яратиш;

— биринчи маротаба қўппартиявийлик асосида ўтказилган эркин парламент сайловлари;

— жойларда маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органларидан тортиб, вакиллик, ижроия, суд органларигача бўлган идора тизимларини барпо этиш;

— барча сиёсий ва жамоатчилик ҳаракатлари ва партиялар ҳамда республика аҳолисининг жамики қатламларидан вакиллик бўлган республика парламенти — Олий Мажлисни шакллантириш йили бўлди.

1995 йилда ислоҳий жараёнлар иқтисодий, ижтимоий ҳаётимизнинг барча соҳаларини қамраб, турмуш тарзимиз, онгимизга чуқурроқ кириб борди.

1995 йил Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидан, халқаро тизимлардан мустаҳкам ўрин олиш йили сифатида ҳам тарихда қолажак.

1995 йил ишлаб чиқаришнинг пасайиши кескин тўхтатилган, халқимизнинг турмуш шароити барқарорланиши бошланган, ҳуқуқий давлатнинг демократик принциплари мустаҳкамланган йил сифатида ёдимизда сақланади.

Ўтган йилга ижобий баҳо беришга асосимиз бор. Зеро, 1995 йил давлатимизнинг тўрт йиллик тарихида энг самарали, мазмунли йил бўлди.

Мамлакатимизда иқтисодий, ижтимоий-сиёсий барқарорлик муқаррар тус олганлиги ҳаётимиздаги туб бурилиш якунланаётган йилда қўлга киритган энг катта ютуғимиздир.

Жамиятимизнинг сиёсий соҳадаги яна бир ютуғи шундаки, ижтимоий уйғунлашиш кучайди, фуқаролар ва миллатлараро тотувлик, тинчлик сақланди. Ўзаро ҳурмат, бағрикенглик, дўстлик ҳаётий эҳтиёж эканлигини мамлакатимиз фуқаролари тобора равшан ҳис этмоқдалар.

Вақт — ҳакам, деган гапнинг айни ҳақиқат эканини биз ўз тажрибамизда кўриб турибмиз. Енгил эҳтиросларга даври ўтди. Тараққиётимизнинг мантиқий ривожи олижаноб мақсадлар, интилишларни уйғунлаштириб, барча сиёсий кучларни жойжойига қўйди. Бугун Ўзбекистонда давлатчилигимизга хавф солиши мумкин бўлган, жамиятимиз асосларини ўзгартира оладиган сиёсий куч йўқ.

Шаклланаётган ижтимоий-сиёсий ҳамда давлат тизими, **бир томондан** — халқимизнинг кўп асрлик тарихи, маданияти, анъаналарига, шу билан бирга, жаҳоннинг энг илғор тажрибаларига таянса, **иккинчи томондан** — мавжуд реал шарт-шароитлар, тарихий истиқболни назарда тутади. Тарихий истиқболимизни эса биз жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллашда деб биламиз.

Ўтиш даврининг дастлабки босқичидаги демократик ўзгаришлар ва сиёсий тафаккур ранг-баранглигига баҳо берар эканмиз, айтиш мумкинки, Ўзбекистон бу борада бутунлай янгича, анъанавий бўлмаган йўлни танлади.

Бизнинг моделимиз ватанимиз ҳудудида тарихан шаклланган жамиятнинг кўпмиллатли таркибини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашга асосланади. Биз бу моделдан демократик ҳуқуқий давлат қуришнинг пировард мақсадлари учун фойдаландик. Бинобарин, аҳолининг муайян ижтимоий гуруҳлари, қатламларида юзага келган партиялар, жамоатчилик ҳаракатлари бу ноёб ҳодиса билан ҳисоблашмасликлари мумкин эмас.

Айни чоғда миллий ва бошқа жамоатчилик ҳаракатлари, шунингдек, ёшлар, диний, маданий ҳаракатлар ўзларининг иккинчи ёшариш фаслини бошдан кечирмоқдалар.

Мустақилликнинг дастлабки йилидаги кераксиз шовқин-суронлардан, ортиқча ур-сурлардан реал ҳақиқат сари ўтиш, иқтисодий ва сиёсий аҳволни ҳушёр кўз билан баҳолаш уларни дўқ-пўписалардан, шуҳратпарастлик васвасалари, тор сиёсий манфаатлардан воз кечишга мажбур этмоқда.

Давлат ҳокимиятининг олий органлари тизимининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ шаклланиши, сайлов тизимининг янгиланиши, Олий Мажлисга ўтказилган сайловлар 1995 йилда сиёсий ислоҳотларни бевосита амалга оширишга имкон яратди. Олий ҳокимият органларига сайловлар жамият онгида туб бурилиш ясаб, мамлакат аҳолиси ислоҳотларни фаол қўллаб-қувватламоқда.

Қисқа муддатларда давлат, хўжалик, маъмурий, жиноий, фуқаролик, меҳнат қонунчилигининг асослари, шунингдек, кўп укладли иқтисодиёт манфаатларини, асосий демократик принципларни, инсон эрки ва ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи қонунлар яратилди.

Бугунги кунда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси инсон ва давлат, инсон ва жамият муносабатларининг ишончли кафолати бўлиб турибди. Кўп йиллик фаолиятимизнинг йўриқномаси бўлган Конституциямизда бугунги реал воқелигимиз ҳам, эртанги кунимиз ҳам ўз ифодасини топган.

Сиёсий тафаккурда, жамоат ва давлат ходимлари фаолиятида янгича ижтимоий интилишлар, шакл ва андозалар пайдо бўлаётгани демократиянинг турмушимиздан тобора мустаҳкамроқ ўрин олаётганидан далолатдир.

Ўтган йил минтақавий муаммоларни узил-кесил ҳал этишнинг мустаҳкам пойдевори яратилди, десам, хато қилмайман. Биз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг мўътабар минбаридан бу муҳим масалага доир ва, шу билан бирга, нотинч дунёда тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш, истиқлол йўлида қадам қўяётган давлатларга моддий, сиёсий ва маънавий эътибор беришга доир фикр-мулоҳазаларимиз, таклифларимизни рўй-рост айтдик.

Биз Афғонистон ва Тожикистондаги чўзилиб кетган қарамақаршиликка бефарқ қараб тура олмаймиз. Бу ҳол Марказий Осиёдаги ҳозирги вазиятни минтақавий хавфсизлик тизимини яратиш нуқтаи назаридан теран англаб олишни тақозо этмоқда.

Шу маънода 1995 йилнинг 15-16 сентябрь кунлари Тошкентда ўтказилган Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича қалқаро семинар муҳим аҳамият касб этди. Унда иштирок этган мамлакатлар ташқи ишлар вазирларининг қўшма баёноти қабул қилиниб, минтақада хавфсизлик ва ҳамкорлик муаммоларини биргаликда ечиш йўллари муҳокама қилинди. Тинчликни сақлаш, муроса ва халқлар ўртасида ўзаро ишончни қарор топтириш юзасидан амалий тадбирлар белгиланди.

Бугунги замонда бир ҳақиқат тобора яққол кўзга ташланмоқда: фақат коллектив хавфсизлик хусусида сўз юритиш мумкин ва бунга умуминсоний қадриятларга асосланган сиёсий воситалар билан эришиш мумкин ва зарурдир.

Муҳтарам депутатлар!

Давлат қурилиши соҳасида бу йил давлат тузилмаларининг оёққа туриш, янгиланиш ҳамда ҳокимиятнинг демократияга асосан тармоқланиши шароитида ҳаракат қилиш йили бўлди.

Ижроия хокимиятининг тобора халқчиллик ва демократик асосларга суяниши, Олий Мажлис, ҳокимлар бошқаруви, маҳаллий кенгашлар ва жойлардаги ўз-ўзини бошқариш органларининг сифат жиҳатдан янгича аҳамият касб этиши сиёсий ҳаётимизга янгиликлар кириб келишининг амалий исботидир.

Иқтисодий соҳада жорий йил биз учун амалга оширилган янги ишлар, ислоҳотлар, ижтимоий-иқтисодий тараққиёт йўлида эришилган ижобий ўзгаришлар йили бўлди.

Бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва жадаллаштириш, хусусийлаштириш ва тадбиркорлик фаолиятини кенгайтириш ҳамда теранлаштириш йили бўлди.

Биз молиявий ва макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш, миллий валютанинг қадрини ошириш, аҳолини ижтимоий ҳимоялашни кўзлаган изчил иқтисодий сиёсатни тадбиқ қилишга алоҳида эътибор бердик.

Ўтаётган йилда иқтисодиёт тизимлари тубдан ўзгартирилди, эркин бозор, товарлар, сармоялар ва хизмат кўрсатиш соҳаси фаолият кўрсатиши учун шароит яратилди.

Йилнинг энг муҳим вазифаларидан бири макроиқтисодий барқарорликка эришиш эди. Юритилаётган сиёсат, шунингдек, амалга оширилган қўшимча тадбирлар натижасида мамлакатдаги молиявий ва иқтисодий вазият ўнгланди.

Иқтисодиётнинг мавжуд секторларида нафақат ишлаб чиқариш суръатлари пасайишининг олдини олиш, балки ўсиш, юксалиш кўзга ташланмоқда. Бу, қишлоқ хўжалиги билан бир қаторда, саноатнинг ёқилғи-энергетика, кимё ва нефть-кимё, машинасозлик ва металлни қайта ишлаш каби тармоқларига ҳам тегишлидир.

Бу йил **эмиссия ва инфляцияни** кескин пасайтиришга йўналтирилган пул-кредит сиёсати юритишга катта эътибор берилди. Шунинг натижасида, ўтган йил билан таққослаганда, инфляциянинг ўртача ойлик даражасини уч баробардан ортиқ камайтиришга ва унинг суръатларини изчил равишда сусайтиришга эришилди.

Буларнинг барчаси ўз навбатида банкларнинг қайта молиялаш ставкаларини камайтириш имконини бермоқда ва ишлаб чиқаришга сармоя солиш учун қулай шароит туғдирмоқда.

Мўътадил ва қаттиққўл бюджет сиёсати юритилаётгани ҳамда даромадлар тушишига қараб харажат қилинаётгани натижасида давлат бюджети камомади кескин қисқарди. Шунинг баробарида жорий йилда бюджетнинг харажатлар қисми тузилмасида инвестицияларга ажратилаётган маблағларнинг ўсиш тамойили кўзга ташланди.

Агар улар 1994 йилда ялпи ички маҳсулотга нисбатан, тахминан, 4 фоизни ташкил этган бўлса, 1995 йилда мос равишда 7 фоиздан иборат бўлди.

Бу нима дегани? Бунинг маъноси шуки, бугунданоқ иқтисодиётимизнинг изчил ўсиб бориши учун зарур шарт-шароитлар яратилмоқда.

Молиявий аҳволни ўнглаш учун молиявий интизомни яхшилаш, зарар кўриб ишлаётган корхоналарни тугатиш, хўжалик субъектлари ўртасидаги ўзаро ҳисоб-китоблар муаммосини ҳал этиш борасида бир қанча тадбирлар амалга оширилди. Векселлар муомалага чиқарилди. Халқ хўжалигидаги ҳисоб-китобларда вексел усулидан фойдаланиш, тахминан, 52 млрд. сўм миқдордаги ўзаро қарзлардан қутулиш имконини берди.

Республикада амалга оширилаётган изчил туб иқтисодий ўзгаришлар дастури халқаро молия муассасалари билан, шу жумладан, Халқаро валюта фонди, Дунё банки ташкилотлари билан ҳамкорликни кучайтириш ишига ижобий туртки берди. Бу миллий валютанинг қадрини оширишга хизмат қиладиган валюта заҳираларини кўпайтириш учун молиявий ёрдам олишга имкон туғдирди.

1995 йил давомида миллий валюта қадрини ошириш билан боғлиқ пул-кредит сиёсатини валюта курси воситаси билан амалга ошириш, **босқичма-босқич унинг ички эркин алмашувига эришиш ва сўмнинг хорижий валюталарга алмашиш курсини барқарор ушлаб туриш учун шароит яратилди.**

Турлича мулк шаклига эга бўлган корхоналар ва ташкилотлар қатори тадбиркорлик билан машғул жисмоний шахслар ҳам ташқи бозорга чиқадиган бўлди. Республиканинг ваколатли банклари томонидан аҳолининг нақд пулларини эркин муомаладаги валютага алмаштириш учун зарур шароитлар яратилди.

Чет эл сармояси иштирокида тузилган қўшма корхоналар ички валюта бозорида Ўзбекистонда ишлаб топган маблағларини эркин муомаладаги валютага алмаштириш ҳамда фойда ва дивидендларнинг бир қисмини четга олиб чиқиб кетиш имконига эга бўлдилар.

Республика валюта биржасида ҳафтада икки марта, аксарият ваколатли банклар иштирокида, мунтазам тарзда валюта савдоси ўтказилмоқда. Амалга оширилаётган операциялар ҳажми анча кенгайди. **Жорий йилда валюта биржасида уюштирилган 200 та савдода 1994 йилдагига нисбатан 13 марта кўп ёки 1.5 млрд. АҚШ доллари сотилди.**

1995 йилда Ўзбекистон иқтисодиётида сезиларли таркибий ўзгаришлар рўй берди. Мўлжалланган дастур **бўйича мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш, корхоналарни ҳиссадорлик жамиятларига айлантириш, иқтисодиётда монополияга барҳам бериш, унинг нодавлат сектори ҳамда хусусий мулкнинг шаклланиш ва оёққа туриш жараёнлари** давом этди.

Республикада бугунги кунгача **4 мингдан ошиқ** очиқ турдаги акционерлик жамиятлари рўйхатга олинди. Йирик ва ўрта корхоналарни акциялаш бошланди. Эркин сотиш, шунингдек, хорижий сармоядорларга мўлжалланган акциялар ҳажми ортди.

Агар жорий йилнинг биринчи чорагида **200 млн. сўмлик,** иккинчи чорагида **100 млн. сўмлик** акция сотилган бўлса, бу кўрсаткич учинчи чоракда **500 миллион** сўмни ташкил этди.

Бозор ислоҳотларини тезлаштириш мақсадида қимматбаҳо қоғозлар бозори шакллана бошлади.

Аммо, шуни ҳам айтиш лозимки, кўп ҳолларда акциялаш жараёни катта қийинчилик билан ўтмоқда. Сотилган акциялар ҳажми эркин сотувга мўлжалланган жами акцияларнинг **23,3 фоизини** ташкил этди, сотилган акциялардан тушган маблағ жами **55 фоиздан** ошмайди. Акцияларни чет эллик сармоядорларга сотиш иши ҳам кўнгилдагидек эмас. Ушбу йўналишда инвестиция фондлари, фонд биржаси, қолаверса, корхоналар ишида самарадорлик етишмаяпти.

Ҳурматли депутатлар!

Барчамизга яхши маълумки, иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда **ўрта, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш биз учун устувор йўналиш ҳисобланади.** Ҳозир республикада **32 минг кичик корхона** мавжуд бўлиб, улар халқ хўжалигининг 22 соҳасида фаолият кўрсатмоқда. **«Хусусий тадбиркорлик ва ташаббусни қўллаб-қувватлаш ҳақида»**ги қонуннинг қабул қилиниши, **«Бизнес фонд», амалий алоқалар маркази, «Мадад»** суғурта жамиятининг тузилиши кичик тадбиркорликни янада ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Ана шу институцион ўзгаришлар натижасида **давлатга қарашли бўлмаган, нодавлат сектор-нинг иқтисодиётдаги улуши** кескин ошиб бораётир. Мазкур сектор саноат маҳсулотининг **44 фоизини**, қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг эса **97 фоизини** ишлаб чиқармоқда. Барча капитал маблағларнинг **44 фоиздан** ортиғи унинг ҳиссасига тўғри келади.

Халқ хўжалигида банд бўлган аҳолининг **64 фоизи** ана шу давлатга қарашли бўлмаган нодавлат секторда ишламоқда.

1995 йилдаги фаолиятимизнинг асосий йўналишларидан бири республиканинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш, иқтисодиётимизнинг истиқболларини белгиловчи импорт ўрнини алмаштириш ва экспортга мўлжалланган ишлаб чиқаришларни ривожлантириш сиёсати бўлди.

Шунингдек, устувор тармоқларни тезкорлик билан ривожлантириш мақсадида тармоқлар ва минтақалараро номутаносибликни қисқартириш сиёсати амалга оширилди. Жорий йилда **асос тармоқлари — нефть ва газ саноати, электр энергетика, машинасозлик ва кимё саноати** корхоналари анча барқарор ишлади. Металлургия саноатида, қишлоқ хўжалиги саноати комплексида, енгил ва мебель саноатида ва бошқа бир неча тармоқларда ишлаб чиқариш ҳажмларини ошириш бўйича ижобий силжишлар кўзга ташланди.

Биз **энергетика мустақиллигини таъминлаш** борасида салмоқли натижаларга эришдик. 1995 йилда нефть ва газ конденсатини қазиб олиш қарийб 1,5 баробар ортди. Минерал ўғитлар, тракторлар, газламалар ва бошқа бир қатор буюмлар ишлаб чиқаришда ҳам сезиларли даражада ўсишга эришдик.

1995 йилда мамлакат **ғалла мустақиллигини таъминлаш** йўлида ҳам катта қадам ташланди. Шу мақсадда экин майдонларининг таркибий тузилиши ўзгартирилиб, ғалла майдонларининг улуши **40 фоизга** етказилди. Натижада бу йил **3,3 миллион тонна** ғалла тайёрлашга муваффақ бўлдик.

Қадрли дўстлар!

Мен бир ҳақиқатни айтиб чарчамасам керак. Бунинг мазмуни шуки, **қишлоқда туб ислоҳотлар ўтказиш, қишлоқ хўжалигини тараққий қилдириш, қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг асосий омили ва манбаидир.**

Биз буни теран тушуниб олмоғимиз лозим. Шунинг учун ҳам қишлоқда ислоҳотларнинг амалга оширилиши, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бугунги кунда республика учун нафақат иқтисодий, балки ҳаётий аҳамият касб этади. **Янада очиқроқ айтадиган бўлсам, бизнинг келажак ҳаёт-мамотимиз шу масалани қанчалик тез ва қанчалик оқилона ҳал этишимизга боғлиқ. Ҳақиқий иқтисодий мустақилликка эришишнинг бошқа йўли йўқ.**

Яна такрорлайман, фақат қишлоқни ривожлантириш, қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини яхшилаш асосидагина иқтисодиётимизнинг барқарор тараққиётига эришиш, халқимизнинг фаровон ҳаётини таъминлаш мумкин.

Бунинг учун эса қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ бўлган барча муассаса ва ташкилотлар, барча фаолларимиз мана шу соҳадаги ислоҳотларни муваффақиятли амалга ошириш учун жон куйдириб, бор куч-ғайратларини ишга солишлари лозим.

Қишлоқда ислоҳотларни муваффақиятли ўтказишнинг асосий гарови бўлмиш бир масала борки, бу ҳақда биз илгари ҳам кўп гапирганмиз. Бу — қишлоқ хўжалигида банд бўлган ошиқча ишчи кучларини бошқа соҳаларга жалб этиш масаласидир.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалигида 3,8 миллион киши ёки Ўзбекистон иқтисодиётида фаолият кўрсатаётган барча меҳнатга лаёқатли аҳолининг 46,5 фоизга яқин қисми ишлаяпти.

Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, бугун олинаётган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари миқдорини ишловчилар сонини 1,5 -2 миллион кишидан оширмаган ҳолда ҳам олиш мумкин. Яъни бугун биз ишлаб чиқаришга мутлақо зарар етказмаган ҳолда 2 миллионга яқин кишини бу соҳадан озод этишимиз мумкин.

Соддароқ қилиб айтадиган бўлсак, бугун ишлаб чиқариш бригадаларида 80-100 одам қўл учида бажараётган ишни шунча кишининг ярми ёки ундан бир қисми ҳам бемалол, эмин-эркин уддалаши, эплаши мумкин.

Такрорлаб айтаман: бугун қишлоқ далаларида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажмини сақлаб қолган ҳолда, иш билан банд одамларнинг сонини камайтириб, уларнинг иш унумини ва даромадини камида 2 марта ошириш мумкин.

Ва, ҳеч шубҳасиз, меҳнат интизоми ва иш самараси яхшиланади. Мавжуд машина ва ускуналардан фойдаланиш самараси ўсади, меҳнатни механизациялаш кўлами кенгаяди.

Кўпчилик ривожланган мамлакатлар тажрибаси бу ҳақиқатни тасдиқлаб турибди. Мана, АҚШ, Германия, Голландия, Франция, Япония, Жанубий Корея ва бошқа мамлакатларни олиб қарайлик. Бу мамлакатларнинг қишлоқ хўжалигида ялпи ишлаб чиқаришда банд бўлган меҳнатга лаёқатли кишиларнинг сони 4-5 фоиздан ҳам ошмайди. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулот ҳажми нафақат мамлакатнинг ўз эҳтиёжини қоплаб қолмасдан, балки четга экспорт қилиш имконини ҳам беради.

Барча муаммо шундаки, биз ошиқча кишиларни қишлоқ хўжалигидан озод қилиб, уларни қаерга жойлаштиришимиз мумкин?

Бу масалани ечишнинг яғона йўли бор.

Биз бу йўл ҳақида ҳам илгари кўп бор гапирганмиз. Унинг моҳияти шуки, қишлоқ жойларига саноатни олиб бориш ва кенг жорий этиш, янги кичик ва ўрта корхоналарни қуриш, янги иш жойларини яратиш зарур.

Ҳаммомлар қуриш керак, сартарошхоналар қуриш керак, устахоналар қуриш керак, суратхоналар қуриш керак. Қишлоқ аҳолиси учун маиший хизматнинг бошқа ҳамма турларини ҳам муҳайё этиш лозим. Қишлоқ жойларда банк, суғурта тизимларининг бўлимлари, агросервис нуқталари, хуллас, бозор инфраструктураси яратилиши шарт.

Лўнда қилиб айтганда, хизмат кўрсатиш тармоғини кенг ривожлантириш, кичик бизнесга, хусусий тадбиркорликка кенг йўл очиб бериш талаб этилади.

Бу ишни ташкил этиш вазифаси кимнинг зиммасига тушади? Албатта, биринчи навбатда вилоят ва туман ҳокимларининг, хўжалик раҳбарларининг зиммасига тушади.

Бугун масалани шу тарзда кескин қўйиш пайти етди: **бу вазифани уддалай олмаган кишининг раҳбар бўлиб ишлашга маънавий ҳаққи йўқ.** Чунки бутун ислоҳотларимиз тақдири, миллионлаб инсонларнинг тақдири шу масалани ечиш, ҳал қилиш билан чамбарчас боғлиқдир.

Биз **ижтимоий соҳада** — Ўзбекистон иқтисодиётини ислоҳ қилиш борасидаги кўп қиррали фаолиятимизнинг марказида **инсон, мустақил ватанимиз фуқароси** туриши керак деган олижаноб ниятдан келиб чиқиб иш кўрдик. Шунинг учун ҳам амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосий мақсади ҳар бир фуқаронинг шахс сифатида шаклланиши учун, ўз қобилиятини, ўз талантини ишга солиб ҳаётини янада яхшилаш, маънан бойиши учун барча имкониятни яратиб беришдан иборатдир.

Шу билан бирга бозор муносабатларига ўтиш, бошқа мамлакатлар тажрибаси кўрсатаётганидек, осон, чигалсиз, ижтимоий қийинчиликларсиз кечмас экан. Бу — бугунги куннинг аччиқ ҳақиқати десак ҳеч қандай хато бўлмас.

Шунинг учун давлатнинг бу жараёндаги энг муҳим вазифаси ана шу **қийинчиликларни имкон бори қадар юмшатиш, аҳолининг ижтимоий ночор қатламларини қўллаб-қувватлаш** ва уларнинг янги ҳаётий шароитга мослашиши учун зарур ёрдам кўрсатишдан иборатдир.

Биз буни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак ва унутмаймиз ҳам. Қолаверса, бозор муносабатларига ўтаётган бошқа давлатлар билан таққослаганда, биз амалга ошираётган сиёсатнинг энг афзал жиҳатларидан бири ҳам худди шундадир.

Бу соҳада охирги йилларда биз муайян ишларни қилдик. Ёдингизда бўлса, миллий валютани муомалага киритиш чоғида, нархга эркин тус беришнинг якунловчи босқичига ўтиш пайтида аҳолининг харид қобилиятини ҳимоя қилиш учун биз деярли бутун аҳолига компенсация, яъни қоплаш тўловларини жорий этдик. Кейинроқ бу тўловларни ишчиларнинг асосий иш ҳақига, пенсия, стипендия ва нафақа таркибига киритдик.

Бугун биз, **энг қийин босқичда, яъни нарх-навога эркин тус бериш даврида меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилаолдик,** дейишимиз мумкин.

Мамлакатда аҳолини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ва муҳофаза қилишнинг кўп усуллари ва воситалари вужудга келди ва улардан фойдаланилмоқда.

Ижтимоий йўналишдаги сиёсатни ўтказишнинг натижаларидан бири шуки, сўнгги йиллар давомида иш ҳақи, шу жумладан, унинг энг кам миқдорини, пенсиялар, стипендиялар ва нафақалар миқдорини мунтазам қайта кўриб чиқиш орқали аҳолининг даромадларини муайян даражада сақлаб туришга, бу йил эса чинакам даромадларнинг бир оз кўпайишини таъминлашга муваффақ бўлдик.

Оилага ижтимоий жиҳатдан мадад бериш ижтимоий сиёсатимизнинг негизидир. Сўнгги вақтда оналарга болаларни боқиш учун нафақа (бундай нафақа тўлаш муддати икки йилга қадар узайтирилди), 16 ёшгача болали оилаларга ота-онанинг ва умуман оиланинг даромадлари миқдоридан қатъи назар, бир йўла тўланадиган нафақа каби янги нафақалар жорий этилди.

Давлат 1994 йилнинг октябридан бери муҳтож оилаларга фаол ёрдам бермоқда. Бунинг учун фуқароларга ўзини ўзи бошқариш органлари — маҳаллалар орқали ижтимоий-моддий мадад бериш усули йўлга қўйилди. Шуни ҳам айтиш зарурки, нафақаларнинг сўнгги икки тури, энг кам иш ҳақи миқдори билан бевосита боғлиқ бўлиб, бу миқдорнинг ўзгариши, нафақалар ана шу турлари миқдорининг ўз-ўзидан кўпайишига олиб келади.

Оилага мадад беришнинг биз амалга оширган янги йўли ўзаро ёрдам ва бир-бирига мадад бериш миллий анъаналарини тўлароқ ҳисобга олади ва фойдаланади. Моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилиш демократизмни ва ошкоралиқни таъминлайди.

Шу йилнинг тўққиз ойидагина ўзини ўзи бошқариш органлари орқали фуқароларга моддий ёрдам сифатида **бир миллиард сўмдан кўпроқ** пул тўланди, 800 мингдан ортиқ оила моддий ёрдам олди.

Сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий соҳадаги маълум ютуқлар фуқароларнинг ижтимоий кайфиятига, психологиясига ижобий таъсир қилмоқда.

Айтиш мумкинки, дастлабки вақтда кишиларнинг онгида ва хулқ-атворида мавжуд бўлган айрим ишончсизлик, иқтисодиёт соҳасида юз бераётган воқеалар таъсиридан ўзини йўқотиб қўйишдан қутулдик. Ҳозирги пайтда аҳоли кенг табақаларининг иқтисодий воқеликка аста-секин ижтимоий мослашиш жараёни намоён бўлмоқда. Халқимизнинг маънавий қиёфасини эса ҳамиша унга хос бўлган барқарорлик, тинчлик, тотувлик ва ижтимоий адолатга интилиш каби асосий қадриятларга садоқат белгилайди.

Ҳурматли депутатлар!

Ниҳоясига етиб бораётган йилнинг натижаларига умуман якун чиқариб, айтишимиз мумкинки, **1995 йил мақсадларимизга эришиш ва ислоҳотлар вазифаларини амалга ошириш учун яхши пойдевор яратди.**

Шу сабабли, қозир биз мустақил республикамиз учун янги 1996 йил иқтисодиётини ривожлантириш ва халқ фаровонлигининг юксалиши учун шарт-шароит яратиш томон бурилиш йили бўлиши керак, деб ишонч билан айта оламиз. Яъни ҳаётимизнинг барча соҳаларида миқдор ва сифат кўрсаткичларини ошириш билан боғлиқ янги вазифаларни бажаришга ўтадиган пайт келди.

Иқтисодиётимиз тараққиётидаги бу янги ўзгариш ва тамойиллар бизнинг олдимизга янги вазифаларни қўймоқда.

Хўш, буларнинг энг муҳими нималардан иборат?

Макроиқтисодиётни барқарорлаштириш билан бир қаторда миллий валютани мустаҳкамлаш, унинг жорий ва тўла алмашадиган бўлишига эришиш келгуси йилдаги бизнинг биринчи ва асосий вазифамиздир. Аслини олганда, бу иқтисодий вазифагина эмас, ҳозирги пайтда ижтимоий-сиёсий аҳамиятга молик вазифага айланмоқда, чунки иқтисодиётнинг юксалиши ҳам, аҳоли турмуш даражаси ҳам, давлатнинг обрў-эътибори ҳам шу вазифанинг бажарилишига боғлиқ.

Шундай савол туғилади — **биз бу жуда қийин ва мураккаб вазифани ҳал қила оламизми?**

Ҳисоб-китобларимиз ҳамда бу вазифани ҳал этиш учун барпо қилган ва тўплаган салоҳиятимиз ҳозир ўз олдимизга ана шундай вазифани қўйишимиз ва уни бажаришимиз мумкинлигини кўрсатмоқда.

Бунинг учун нима қилиш керак?

Биринчи навбатда сўмнинг харид қувватини ошириш учун истеъмол бозорини керакли моллар билан тўлдириш, аҳолининг эҳтиёжларини қондирадиган **ва хориждан келтирилаётган моллар билан рақобат қила оладиган ўз маҳсулотимизни ишлаб чиқаришга зўр бериш** зарур бўлади.

Иккинчидан, янги йилда **валюта заҳираларини кўпайтириш** чораларини кўришимиз керак. Бунинг учун республиканинг экспорт имкониятларини кенгайтириш, корхоналарнинг экспорт қилинадиган маҳсулотлар ишлаб чиқариш, жаҳон бозоридан мустаҳкам жой олиш жараёнларини чуқурлаштириш лозим. **Экспорт қилинадиган моллари бутун чоралар билан кўпайтириш** ва шу ҳисобдан валюта тушумларини ошириш учун ўзимизга боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилишимиз керак.

Учинчидан, ёнилғи-энергия манбаларини, кўпгина ускуна ва асосий озиқ-овқат маҳсулотларини четдан сотиб олишни камайтириш, уларни ўзимизда ишлаб чиқарилган маҳсулот билан алмаштириш, ташқи савдо балансини мустаҳкамлашнинг муҳим жиҳатидир. Бу жараён **энергия манбалари ва асосий озиқ-овқат маҳсулотларини четдан сотиб олишни энг кам зарур миқдорга қадар камайтиришга** олиб бориши лозим.

Биз бунга эриша оламизми?

Бемалол эриша оламиз. Чунки сўнгги йиллар тажрибаси шуни кўрсатиб турибди.

Тўртинчидан, капитал бозорининг барча воситаларидан фойдаланган ҳолда, Ўзбекистоннинг **қимматли қоғозлар бозорини ривожлантирган ҳолда,** аҳоли маблағларини, шунингдек, корхоналарнинг вақтинча эркин маблағларини жалб этиш бўйича амалга ошираётган ишларимизни тубдан қайта кўриб чиқишимиз зарур.

Биз 1996 йилда харажатларни қисқартириш, ортиқча пул чиқаришни — эмиссияни, хусусан, шу борада **аҳвол оғир бўлган жойлардаги эмиссияни камайтириш** бўйича бошлаган қатъий ишимизни давом эттиришимиз керак, албатта.

Белгиланган тадбирларни амалга ошириш, алмашув курсини барқарорлаштириш, миллий валютани мустаҳкамлашда ўз самарасини кўрсатиши лозим. Бу, яқин орада республикага сармояларни жалб этиш учун мақбул шарт-шароит яратиш, миллий хўжалигимизнинг жаҳон хўжалиги билан алоқасини мустаҳкамлашга имкон беради.

Миллий валютамизни мустаҳкамлаш ва унинг эркин муомаладаги қувватини ошириш **иккинчи устивор вазифа — пул қадрсизланишини кескин равишда камайтириш** билан бевосита боғлиқдир.

Бошқача айтганда, 1995 йилда бошланган иқтисодиётнинг макроиқтисодий, яъни умумиқтисодий кўрсаткичларининг мувозанатини таъминлаш, энг аввало, **пул бирлигининг нақд ва нақдсиз муомалада назоратсиз равишда ошиб кетишига йўл қўймаслик,** кредит эмиссиясини кескин чеклаш керак.

Ўзаро тўланмаган маблағлар, дебитор ва кредитор қарзлар манбаи ва сабабларини бартараф этиш, капитал бозорини жадал ривожлантириш ҳамда пул қадрсизланишини жиловлашга қаратилган бошқа кескин чора-тадбирларни амалга оширишни назарда тутувчи сиёсатни давом эттириш зарур.

Пул қадрсизланишини бартараф этиш банк фоиз ставкасининг қисқаришига, банк, молия-кредит оборотининг жонланишига, кенгайтирилган қайта ишлаб чиқариш учун зарур шароитларни барпо этишга, янги корхоналар қуриш, янги иш жойлари очилиши, сармояларнинг ошишига имкон туғдиради. Энг муҳими — аҳолининг аниқ даромади ўсишига олиб келади.

Иқтисодиётимизнинг келажаги кўп жиҳатдан биз бугун **хорижий сармояларни** қай даражада кўпроқ жалб этишимизга боғлиқ. Миллий валютамизнинг ҳолати, устувор соҳаларнинг ривожланиши, иқтисодиётимизга янги технологиялар ва материалларни жалб этиш ҳам маълум даражада бу билан боғлиқ эканини унутмаслигимиз лозим. Иқтисодиёт фақат унинг фондлари янгиланиб турганида, янги технологиялар жорий этилганида, янги қувватлар ишга туширилганда ривожланиши мумкин. Бу — исбот талаб қилмайдиган ҳақиқатдир.

Зикр этилмиш масалаларни ҳал этишда **капитал қурилишини жонлантириш** дастури ҳамда **республикамиз иқтисодиётига кириб келаётган сармояларни рағбатлантириш** муҳим ўрин тутади.

Ҳурматли депутатлар!

1996 йилдаги муҳим вазифа — **иқтисодиётимизни таркибий жиҳатдан янгилаш йўлини давом эттиришдан иборат.** Биз барчамиз таркиб жиҳатидан янгилаш — республикамизнинг иқтисодий мустақиллигини таъминлашнинг муҳим омили эканини чуқур англашимиз лозим.

Иқтисодиётнинг бизга мерос бўлиб қолган тузилмаси СССР манфаатларини ҳисобга олган ҳолда барпо этилган эди. У Иттифоқ миқёсида меҳнат тақсимлашга йўналтирилган бўлиб, бу тузилмада Ўзбекистон хомашё минтақаси — қуйруғи ҳисобланар эди, холос.

Республикамиз мустақиллиги халқ хўжалиги тузилмасида мутлақо ўзгача янгиликлар бўлишини тақозо этади. Биз тузилмани янгилаш мураккаб, қийин ва узоқ давом этадиган жараён эканини яхши биламиз. Бу иш улкан маблағ ва саъй-ҳаракатларни талаб қилади.

Бироқ тузилмаларни қайтадан янгиламасдан туриб, ўз иқтисодиётимиз ва ишлаб чиқариш кучларимизга суянмасдан туриб, би

БУНЁДКОРЛИК — ФАРОВОН ҲАЁТ АСОСИ

(Давоми. Боши 1-2-бетларда).

радиган соҳаларни, тармоқларни ривожлантиришга қаратилиши лозим.

Ҳар бир вилоят, ҳар бир туманнинг ресурс ҳамда иқтисодий имкониятларидан тўла ва самарали фойдаланиш, ҳудудий номутаносибликларни бартараф этиш мақсадида **иқтисодиётимизнинг ҳудудий таркибини такомиллаштириш** — тузилмаларни янгилаш сиёсатининг энг муҳим йўналиши ҳисобланади.

Бу масалада Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Сурхондарё, Сирдарё ва Жиззах вилоятлари сингари минтақаларни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиш зарур.

Бозор инфраструктураси — тижорат банклари тизими, суғурта компаниялари, аудиторлик хизматлари, коммуникацияларнинг зарур тизимларини жадаллик билан шакллантириш — тузилмаларни янгилаш сиёсатимизнинг таркибий қисми ҳисобланади.

Иқтисодиётимизнинг янги тузилмасини шакллантириш — тезда, ўз-ўзидан амалга ошадиган жараён эмас, албатта. **Бу ишда давлат бундан кейин ҳам асосий ислоҳотчи вазифасини бажариши, иқтисодиётнинг устувор тармоқ ва соҳаларига сармояларни жалб этишнинг кучли амалий воситаларини барпо этиши лозим.**

Ҳурматли депутатлар!

Сизларнинг эътиборингизни бугунги ҳаётимиз ва келажагимиз учун ўта муҳим аҳамиятга молик бўлган бир масалага қаратмоқчиман. Юртимизда бошланган давлат қурилиши, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий туб бурилишлар, жамиятни янгилаш жараёни кўп жиҳатдан **мамлакатимизда мулкдорлар синфини шакллантириш масаласини ҳал этиш билан чамбарчас боғлиқдир.**

Республикамиз жамиятда бозор муносабатларини қарор топтирган ҳолда иқтисодий ислоҳотлар йўлидан дадил қадам ташламоқда. Лекин биз шуни теран англаб олишимиз керакки, бозор ва бозор муносабатларини мулк эгалари пайдо бўлмасдан тасаввур қилиш мумкин эмас. Бозор, иқтисодий эркинлик ўзига хос кишилар — мулк эгаларисиз амал қилолмайди.

Инсоният тарихи шуни кўрсатадики, айнан ана шу табақага мансуб одамлар туфайлигина жамиятда барқарорлик, фаровонлик, тараққиёт асоси қарор топади. Мисол учун ҳар қандай иқтисодий ривожланган мамлакатни олиб кўрайлик. У ерда ҳал қилувчи куч — ана шу мулкдорлар синфи ҳисобланади. Аммо **қаерда аҳоли таркибида ҳақиқий мулк эгаси бўлган одамлар ҳиссаси деярли катта бўлса, биринчи навбатда ўртача мулк эгалари, ўша ерда иқтисодиёт барқарор ривожланади. Чунки мулк эгаси, қўлидаги мулкка хиёнат қилмайди, бу мулкнинг каттакичиклигидан қатъи назар, уни авайлайди, ўз моддий фаровонлигининг манбаи деб билади.**

Шунинг учун ҳам, биз бозор ҳақида гапирар эканмиз, аввало ана шу бозорни яратадиган одамларни назарда тутишимиз керак. Агар жамиятнинг демократик йўлдан изчил ривожланишининг иқтисодий асосини хилма-хил шаклдаги мулк ташкил этса, нуфузли, таъсирчан ўртача мулкдорлар табақаси унинг сиёсий асоси бўлиб хизмат қилади.

Азиз дўстлар!

Одамлар қачон ўзини ҳақиқий мулкдор деб ҳис этади? Улар, ҳар бир фуқаро бирон бир шаклда муайян мулк — кўчмас мулк, ер участкаси, кичик корхонанинг эгаси хилма-хил касбу кор, ҳунармандлик, тижорат, умуман тадбиркорлик билан шуғулланишда ўзини мулкдор ҳисоблайди. Ёки у ана шундай мулкларнинг эгаларидан бири — акционер, бошқача айтганда, ўзига даромад келтирувчи акция, қимматбаҳо қоғоз соҳиби бўлиши керак. Шундагина одамларда мамлакатимизда амалга оширилаётган ижобий ўзгаришларга, ислоҳотларга қизиқиш уйғонади. Ана шундагина улар ислоҳотларни олға юритувчи фаол кучга айланади.

Улар ўзлари пай, акциялар орқали эга бўлган корхоналар, тижоратлар, банклар, бошқа тузилмаларнинг ривожланиши учун ўз маблағларини сарф этадилар. Шу боисдан ҳам уларнинг қандай ишлашига бефарқ қарай олмайдилар. Бошқача айтганда, бу одамларнинг ҳаёти, оиласининг фаровонлиги мазкур корхоналар, банклар, молиявий тузилмаларнинг қандай ишлаётганига, улар даромад келтирадими ёки зарар кўриб ишлайдими — ана шунга боғлиқ бўлиб қолади.

Биз бу ижтимоий қатлам, бундай синфнинг мустаҳкамланишини давлатимиз иқтисодий қудратининг янада юксалиши, жамиятимизда ижтимоий-сиёсий барқарорликнинг таъминланиши, демократик қадриятларнинг ўз ўрнига қўйилиши билан боғлаймиз.

Шундай савол туғилади: қандай омил ва манбалар эвазига мулкдорлар синфини шакллантириш мумкин?

Аввало кичик ва хусусий тадбиркорликни кенг ривожлантириш бу муаммони ҳал этишда муҳим аҳамият касб этади. **Бу — биринчи шарт.** Ишончим комилки, агар биз зарур шарт-шароит яратиб бера олсак, Ўзбекистонда хусусий тадбиркорлик ниҳоят даражада тез ва кенг тараққий топади.

Бунинг учун бизда барча шарт-шароит мавжуд. Агар тарихга теранроқ назар ташласак, бозор муносабатлари даставвал қайси маконда юзага келганини аниқлаш ўта мушкул эканини кўрамиз. Қадим замонларда Шарқда — тижорат ва ҳунармандчилик билан бадавлат шаҳарлар ўлкасида бу муносабатларнинг кўплаб тарихий изларини учратиш мумкин.

Айтайлик, Мағрибу Машриқни боғловчи муҳим савдо йўллари айнан шу замин орқали ўтади. Машҳур савдогарларнинг ана шу заминда етишиб чиққанлиги ҳам тижорат аввало Шарқда дунёга келган деб тахмин қилишимизга асос бўла олади.

Ўша замонларда ҳунармандлар, халқ усталари, савдогарлар ва тадбиркорларнинг нечоғлик ҳурмат-иззатга сазовор бўлгани, қандай нуфуз ҳамда имтиёзлардан фойдаланганликларини алоҳида таъкидлаш ўринлидир. Отаболаларимиз буни яхши биладилар. Бозор муносабатлари ҳақида гапнинг мағзини айтадиган бўлсак, биз унинг сарчашмаларига, бу соҳадаги ўз анъаналаримизга, аждодларимизнинг бой тажрибаларига қайтяпмиз.

Халқимизнинг ана шу тарихий тажрибаларга асосланган муносабати, дунёқараши бугунги кунда кичик корхоналар ва тадбиркорлик тармоғини кенг ривожлантириш учун кучли туртки бера олиши мумкин. Бу йўл билан бозор конъюнктурасига изчил таъсир кўрсатиб, зарур истеъмол молларини кўпайтиришга шароит яратиб, янги иш ўринлари ташкил қилибгина қолмай, ташқи бозорга ҳам фаол аралашган ва рақобатлаша бошлаган бўлур эдик.

Айтиш керакки, бундай ривожланиш бугун Ўзбекистонда, том маънода, бошланган, аммо у давлат, қонунчилик ва жамият томонидан тубдан қўллаб-қувватланиши керак.

Мулкдорлар синфи шаклланишининг иккинчи манбаи — қимматбаҳо қоғозлар бозорини ривожлантириш, унга бўлган ишончни мустаҳкамлашдан иборат. Бу биз учун янгича бир ёндошувдир. Ўтган йиллар мобайнида биз бу жабҳага яқинроқ ёндошмаган, шуғулланмаган эдик.

Бозор иқтисодиёти тараққий этган мамлакатлар тажрибаси кўрсатяптики, ҳақиқий ўрта мулкдорлар табақасининг асосий қисми уларнинг пул маблағларини қимматбаҳо қоғозларга, кишилар учун манфаатли бўлган ҳар хил омонатларга, банк депозитларига жалб этиш йўли билан юзага келади.

Тан олиш керак: бугунги кунда мазкур йўналиш, таассуфлар бўлсинки, катта қийинчиликлар билан суст ривожланмоқда. Бунинг асосий сабаби ушбу жабҳада зарурий шарт-шароитлар ташкил қилинмаганидадир.

Тўғри, бунинг учун ҳуқуқий база амалда яратиляпти, қонунчилик нормалари қабул қилинди, имтиёзлар тизими ишлаяпти, шунингдек иқтисодий замин ҳам мавжуд — корхоналарни акциялаш жараёни фаол бормоқда. Ишлаб чиқариш барқарорлашмоқда, инфляция камаймоқда.

Аммо бугунги кунда қимматбаҳо қоғозлар билан ишлашга етарли иштиёқ йўқ. Бу борада тажрибамиз озлиги сезилмоқда. Бу ғоялар юртимизнинг ҳозирги замон фуқаролари мафкурасига, онгига секинлик билан сингмоқда.

Оддий қилиб айтганда, совет даври тарбиясини кўрган кўпчилик кишиларимиз дивиденд, акция ва қимматбаҳо қоғозлар бўйича даромад олиш мумкинлигини тасаввурларига ҳам сиғдира олмайдилар. Тан олиш керакки, кишиларимиз ҳозирча, ана шуларнинг ҳисобига оила даромадини салмоқли даражада кўпайтириш, ўзининг фаровонлигини таъминлаши мумкинлигини тушуниб етмайдилар.

Шуни чуқур англашимиз шартки, биз қандай шарт-шароит яратмайлик, одамлар қимматбаҳо қоғозлар — бу оиланинг изчил даромад манбаи эканини ўз кўзи билан, аниқ мисолларда кўрмас эканлар, бу тасаввурни ўзгартириш қийин бўлади. Буни эса биз тезлик билан ва ёрқин мисолларда одамларга кўрсатишимиз керак.

Шу йил охирига келиб, кўплаб акционерлар ўзларининг сотиб олган акция ва пайлари эвазига дивиденд, яъни даромад олишлари керак. Ҳиссадорлик корхоналарининг, бирлашмаларининг, айниқса банкларнинг раҳбарлари шуни чуқур англаб етишлари керакки, бу муҳим масалани ташкил қилиш, охирига етказиш уларнинг зиммасида нафақат иқтисодий, балки сиёсий моҳиятга эга бўлган жуда катта масъулият бўлиб турибди. Бу масалани биз қаттиқ назоратга олишимиз керак.

Биз кишилар онгига қимматбаҳо қоғозлар ҳам аслида мулкка эгалик қилиш шакли эканини сингдиришимиз керак.

Қадрли дўстлар!

Бизда аҳолининг кўп қисми қишлоқда яшайди. Ўринли бир савол туғилади: хўш, қишлоқ хўжалиги соҳасида банд бўлган ҳар бир меҳнатчи қай даражада ўзини мулкдор деб, хўжалик мулкининг, бу хўжалик эришган соф даромадга шерик деб ҳис этяпти?

Қишлоқдаги ислоҳотларни биз энг аввало деҳқонда эгалик ҳиссини тарбиялаш билан боғлиқ деб биламиз. Ана шу мақсадда давлат хўжаликларини қайта ташкил этдик. Уларни жамоа хўжаликлари, кооперативларнинг турли шаклларига айлантирдик. Қишлоқда кооперативлаш ишларини тараққий эттиришни бошладик. Бироқ, очиғини айтиш керак: қишлоқда ислоҳотлар суст бормоқда ва ҳозирча кутилган натижаларни бермаяпти. Назаримда, қишлоқдаги ислоҳотлар жараёнига янги туртки бериш, жамоа хўжалиги каби кооператив хўжаликнинг асл моҳиятини тиклаш ва бу хўжалик ишчиси ўзини хўжайин деб ҳис этиши учун шарт-шароитлар яратиш вақти етди.

Хўш, бу нимани англатади?

Биз мулк ўз эгасини топиши кераклиги ҳақида кўп гапирамиз. Таассуфки, бунда баландпарвозлик, умумий гаплар жуда кўп. Амалий ҳаётда эса бу масалалар ўзининг керакли ечимини топмаётганига гувоҳ бўламиз.

Ҳа, биз фермерлар, деҳқон хўжаликларини ривожлантириб келдик ва бундан кейин ҳам уларни қўллаб-қувватлаймиз. Улар учун зарур шарт-шароитларни яратаверамиз. Аммо бугун гап бошқа нарса ҳақида боради.

Қишлоқ хўжалиги корхоналарида, — мен хўжаликларни ва қайта ишлаш корхоналарини назарда тутяпман, — **меҳнат қилаётган ҳар бир меҳнаткаш хўжалик эга бўлган асосий фондлар ва мулкнинг умумий қийматидаги ҳар бир хизматчи пайи ёки ҳиссасини (улушини) белгилаб берадиган сертификатлар — қимматбаҳо қоғозлар тизимини жорий этиш вақти келди. Шу йўл орқали ҳар бир меҳнатчи бу хўжаликнинг умумий, кооператив мулкининг ҳақиқий ҳамсоҳиби бўлиши билан боғлиқ масалаларни ечиш пайти етди, демоқчиман.**

Бугунги кунда ҳаётимизда мавжуд ҳолатни тасаввур қилсак. Бир томонда — хўжалик ва унинг умумий мулки. Иккинчи томонда — жамоа хўжалиги ишчиси, шу хўжаликнинг аъзоси.

Энди, жамоа хўжалиги аъзоси ўша хўжалик ихтиёрида бўлган бойлик — фондлар, меҳнат қуроллари, ернинг ҳамсоҳиби сифатида ўз иштироки ҳиссасини қандай аниқлайди? Бинобарин, хўжалик олган ўша фойда, якуний натижалардаги ўз ҳиссасини қандай аниқлай олади?

Аслида умуман аниқлай олмайди. Чунки жамоа хўжалиги ишчисига унинг даромади амалда эскичасига, алмисоқдан қолган тизимга асосан ажратилмоқда.

Афтидан, барча асосий фондларнинг — ернинг, ускуналарнинг, машина ва механизмларнинг умумий қийматидан келиб чиққан ҳолда кооператив хўжаликнинг ҳар бир аъзосига унинг ҳиссаси, пайини аниқлаш пайти етди. У ана шу ҳиссаси ва пайига мувофиқ сертификатни, яъни қимматбаҳо ҳужжатни қўлига олиш керак.

Пай, содда қилиб айтсак, маълум жамоа хўжалиги ишчисининг шу хўжалик мулкидаги ҳиссаси, улуши деганидир. Унинг ҳажми қанча бўлишига қараб жамоа хўжалиги ишчиси хўжаликнинг якуний фойдасидан бир қисмини, ўз фоизини, фойданинг ўзига тегишли қисмини олиши мумкин.

Бунда хўжаликнинг бўлинмас фонд деб аталувчи жамғармасини сақлаб қолиш лозим бўлади. Чунки шу бўлинмас фонд ишлаб чиқаришни қайтадан бошлаш, яъни ўғитлар, янги ускуналар сотиб олишни, мелиорация ишларини ўтказишни таъминлаш учун зарурдир. Мактаб, маданият ва соғлиқни сақлаш муассасаларини қуриш учун зарурдир.

Менимча, бу пайларни қайтадан сотишга йўл қўйиб бўлмайди. Улар ёпиқ турдаги акционерлик жамиятининг, хўжаликнинг ички мулкидек бўлиб қолади. Пайларни хўжалик аъзолари ўртасида қайтадан тақсимлаш мумкин бўлар, лекин сотиш мумкин эмас. Равшанки, жамоа ҳар бир аъзосининг улуши — пайини аниқлаш энг қийин ва энг мураккаб масала. Лекин уни ҳал қилиш мумкин. Жамоа ҳар бир аъзоси улуши миқдорини хўжалик жамоаси умумий йиғилишида низомга ва ишлаб чиқилиши лозим бўлган асосланган меъёрлар — нормаларга қараб ҳал қилади. Ана шунда ва фақат шундагина хўжалик мол-мулкини асрашдан, ишлаб чиқаришни муваффақиятли юритиб, катта фойда олишдан чинакам манфаатдор мулк эгаси пайдо бўлади.

Колхозчи, кооператив аъзоси қўлида сертификат бўлса, ўзининг улуши қанчалигини ва хўжалик қанчалик яхши ишласа ўз пайига мувофиқ шунча кўпроқ даромад олишини билади. Дарвоқе, собиқ Иттифоқ ҳудудидаги айрим мамлакатларда ва хорижда ҳам ана шундай тажриба мавжуд.

Биз яхши тушунамизки, бундай тартибни ҳаётда амалга ошириш осон иш эмас, албатта. Бу масалаларнинг ҳаммаси жиддий равишда ўйлаб ишлаб чиқишни талаб қилади. Олимларимиз, мутахассисларимиз, вилоятлар, туманлар, хўжаликлар, Қишлоқ хўжалик вазирлиги раҳбарлиги бу муаммони ўрганиб ўз таклифларини киритадилар деб ўйлайман.

Ҳурматли депутатлар!

Бозор муносабатлари ва иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришлар чуқурлашган сари аҳолининг турмуш даражасига таъсир қиладиган камчиликлар ҳам сўзсиз пайдо бўлишини назарда тутишимиз керак. Шу сабабли кучли ижтимоий сиёсатни унутмаслигимиз лозим. **Ижтимоий муҳофаза воситаларини янада мустаҳкамлаш учун аниқ йўналишини кучайтириш зарур.**

Мен, аввало, жамиятимизда одамларнинг ижтимоий жиҳатдан кескин табақаланишига йўл қўймасликни, яъни бой-бадавлат одамлар билан бир қаторда ночор ва қашшоқ кишилар пайдо бўлишига, аҳолимиз социал тоифалари ўртасидаги асоссиз тафовут ҳаддан ташқари катта бўлишига, уларнинг ўртасида қарама-қаршилик пайдо бўлишига йўл қўймасликни кўзда тутяпман.

Ҳозирги қийин даврда аҳолига ижтимоий мадад бериш юзасидан 1996 йилда амалга ошириладиган чора-тадбирлар самарадорлигини янада кўпроқ ошириш лозим бўлади.

Фикримизча, ҳисоб-китобларимизга қараганда, бюджет тизимида ҳам, хўжалик ҳисобидаги корхоналарда ҳам ишлаётган меҳнатчиларнинг иш ҳақи ортиши лозим. Пенсиялар, нафақа ва стипендиялар тарзидаги тўловлар ҳам кўпаяди. Аввало болаларга берилаётган ижтимоий тўловлар, маҳалла комитетлари орқали муҳтож оилаларга кўрсатилаётган ижтимоий ёрдам кўпайтирилади. Бозор истеъмол моллари билан тўлдирилган сари иш ҳақининг энг кам миқдори ҳам оша боради. Шунга мувофиқ равишда ижтимоий ёрдам ва мададнинг барча турлари ҳам оша боради.

Шу ўринда мен меҳнаткаш инсон манфаатларини ҳимоя қилиш учун ҳамма ишни қилишимиз лозимлигини алоҳида таъкидламоқчиман. Лекин биз боқимлик, боқимандалик кайфиятлари ривожланишига мутлақо йўл қўймаслигимиз керак.

Аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш юзасидан давлат амалга ошираётган чора-тадбирлар аҳолининг меҳнатдаги фаоллигини камайтирмаслиги лозим. Бу муҳофаза, биринчи навбатда, ўз меҳнати билан меъёрий турмуш шароитини таъминлашга қодир бўлмаган табақаларни қўллаб-қувватлашга, яъни бу ёрдам кимларга қаратилганини аниқ белгилаб қўйишни таъминлайдиган қилиб ташкил этиш зарур.

Аҳолининг ижтимоий ночор қисмини муҳофаза қилиш билан бирга меҳнатга рағбатлантиришнинг қудратли механизми — ихтиёримиздаги мавжуд кучларни меҳнатга жалб этиш, кишиларимизнинг қобилиятини юзага чиқаришни таъминлашга қодир механизмни шакллантириш ҳам керак.

Биз ҳар бир кишининг ўзи ҳамда оиласи таъминоти ва равнақини ўйлайдиган даражада эркин бўлишига имконият яратиб берадиган шарт-шароитни шакллантиришимиз даркор. Ана шунда ҳар бир кишининг ўз қобилияти ва меҳнатига суяниши фуқароларимиз турмуши фаровонлигининг энг барқарор манбаига айланади.

Шу билан бирга, биз бу шарт-шароит ва талаблар, бу ниятлар жамиятда ижтимоий адолатга риоя қилингандагина амалга ошиши мумкинлигини унутмаслигимиз лозим.

Шунинг учун ҳам аҳолига, 1992 йилга қадар омонат кассага пул қўйиб, шу пайтгача қуйиб ўтирган омонатчиларга нисбатан адолатни тиклаш — бундан кейинги йиллардаги ижтимоий сиёсатнинг муҳим йўналишларидан бири ҳисобланади. Давлат уларнинг олдида, хусусан кекса авлод вакиллари олдида қарздор бўлиб қолган. Бу воқеалар содир бўлган пайтларда Иттифоқ тизимлари ўта кучли эди ва жамғармаларда тўпланган пуллардан республикамиз бир тийин ҳам фойда олгани йўқ.

Бизнинг муқаддас вазифамиз, ҳатто айтган бўлардимки, маънавий бурчимиз — адолатни тиклаш, кишиларимизнинг йўқотган бойлигини,қайтариб беришдан иборат. Ана шундай қилсак, биз уларнинг назарида давлатнинг фуқаролар ижтимоий ҳуқуқларининг ҳимоячиси ва гарови сифатидаги нуфузини, обрўсини янада мустаҳкамлаган бўламиз.

Даврнинг мураккабликларига, молиявий имкониятларимиз чекланганига қарамай, биз бу долзарб вазифаларни ҳал этиш лозим, деб ҳисобладик. Бунинг учун аҳолининг омонатларини бугунги пул қийматидан келиб чиққан ҳолда қайтадан ҳисоблаб, 1996 йилдан бошлаб уларга бу пулни тўлаш учун маблағ манбаларини қидириб топдик.

Табиийки, нега биз бу ишни олдинроқ қилмадик, деган ҳақли савол туғилади.

Тўғрисини айтганда, бу масала анча олдин пишиб етилган, бироқ уни ҳал этиш учун шарт-шароитлар яратилмаган эди.

Биринчидан, миллий валютамиз йўқ эди. Биз уни фақат ўтган йилнинг июлидан бошлаб муомалага киритдик.

Иккинчидан, биз сўнгги вақтларгача пул юқори даражада, ҳатто кескин даражада қадрсизланган, нарх-наво эса тез ўсиб кетаётган шароитда яшадик. Пулнинг бундай қадрсизланиш суръатлари омонатларни тиклаш йўлидаги барча тадбирларимизни чиппакка чиқариши турган гап эди. Уларни йил бошида тиклаган тақдиримизда ҳам йилнинг охирига келиб яна қадрсизланиб қолган бўларди. Бунга эса асло йўл қўйиб бўлмасди.

Биз учун бундай муайян мисолда, **биринчидан,** халқнинг давлатга бўлган ишончини қайта тиклаш, **иккинчидан,** алоҳида инсон, яъни омонатчига нисбатан адолатни қарор топтириш ва **учинчидан,** энг асосийси, аҳолига, биринчи навбатда пенсионерларга қадрсизланиб кетган омонатлари ўрнини қоплаш тизими орқали амалий ёрдам бериш муҳим аҳамиятга эга.

Қадрли дўстлар!

Биз мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий барқарорлик ижтимоий базани — заминни мустаҳкамлашга боғлиқ эканини яхши англаб олишимиз зарур.

Биз буни ижтимоий адолат тўғрисида гапирганда, маънавият ва ахлоқни қайта тиклаш тўғрисида гапирганда эсдан чиқармаслигимиз керак. Ва энг муҳими, маърифатсиз, илм-фансиз эркин демократик жамият, келажагимизни қура олмаймиз, деб гапирганда эсдан чиқармаслигимиз керак. **Биз бугун ўтиш даврининг қийинчиликларига қарамасдан, эртага ўрнимизга келадиган ёшлар, фарзандларимиз тўғрисида ўйлашимиз, уларнинг маънавий камолоти ва жисмоний соғлиги, одамларнинг соғлиги, миллатнинг соғлиги тўғрисида қайғуришимиз керак.**

Соғлом авлодни тарбиялаб вояга етказиш энг масъулиятли вазифадир. Ҳар биримиз ота ёки онамиз. Келинглар, бугунги ўта қийин шароитларда қураётган давлатимиз, мустақиллигимиз, мамлакат хавфсизлиги эртага кимларнинг зиммасида бўлишини бир ўйлаб кўрайлик. Келажагимиз, оилаларимиз ва миллат соғлиги қандай бўлади?

Очиқ иқрор бўлайлик, қишлоқлардаги соғлиқни сақлаш, маориф тизимининг бугунги аянчли аҳволи юртдошларимиз, вояга етаётган фарзандларимиз олдида ўзимизни айбдор ҳис этишга мажбур қилади.

Самарқанд ва Қашқадарё вилоят кенгашларининг сессияларида айтилган барча гаплар қолган вилоятларга ҳам тегишли эканини ҳамма бирдай равшан англаши керак. У ерда очиқ-ойдин айтилган бемазагарчиликлар республиканинг аксарият туманларида ҳам учрайди.

Миллий тикланиш мафкурасига ва умумбашарий қадриятларни ўрганишга асосланиши зарур бўлган таълим-тарбия, унинг янгича мазмуни тўғрисида беш йилдан бери гапирамиз. Бироқ кўпгина ўқув юртларида, айниқса, ижтимоий, жамиятшуносликка оид фанлар бўйича ҳамон эски ўқув қўлланмалари, ўқув дастурларидан фойдаланилмоқда.

Бундай аҳволни мустақил мамлакатимизнинг болаларига, ёш авлодига қарши жиноят деб баҳолаш керак.

Маориф соҳасида моддий-техник база қашшоқ бўлибгина қолмасдан, тарбия ва таълимнинг илмий назарияси ҳам ўта заифдир. Тегишли вазирликлар, олий ўқув юртлари, кўп сонли педагог олимлар ёш авлодни мутлақо янги сиёсий ва иқтисодий шароитларда ҳаётга тайёрлашнинг яхлит концепцияси ва дастурини ишлаб чиқиб, давлат ва жамиятга тавсия эта олмаяптилар.

Бугун юртимизда замонавий чет эл ускуналари билан жиҳозланган намунали шифохоналар, поликликалар қўплаб топилади. Аммо энг зарур жиҳозлар, ҳатто, ичимлик суви ва телефон алоқаси билан таъминланмаган, мутлақо яроқсиз биноларда жойлашган қишлоқ врачлик амбулаториялари, фельдшерлик-акушерлик пунктларининг сонсаноғи йўқ. Қишлоқ мактаблари ҳам худди шундай аҳволда.

Ўз-ўзимизга савол бериб кўрайлик: агар биз шу икки-уч йил ичида аҳолини газ ва ичимлик суви билан таъминлаш, шаҳарларимизни ободонлаштириш каби энг мураккаб масалаларни ечишда жиддий силжишларга эришган бўлсак, агар биз юзлаб корхоналар, дўконлар, тураржойлар қурган бўлсак, нега худди шу тарзда, ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб, қишлоқ мактаблари, амбулаториялар, фельдшерлик-акушерлик пунктларининг моддий-техник таъминоти муаммосини ҳал эта олмаймиз? Наҳотки, бунга кучимиз етмаса?

Мен бу муаммоларни ҳал этиш бизнинг тўғридан-тўғри ва энг асосий мажбуриятимиз, муқаддас бурчимиз, деб ҳисоблайман. Буларнинг барчаси учун маънавий жавобгарлик ҳокимлар, хўжалик раҳбарлари, мутасадди фаоллар ва тадбиркорларнинг зиммасига тушади.

Фарзандларимиз ва ёшларимизга нафақат замонавий компьютерлар ва таълимнинг техник воситалари, балки биринчи навбатда она заминга ва унинг буюк келажагига содиқ бўлган юксак малакали педагоглар, устозлар керак. Ҳар биримиз ўқитувчилик касбини, педагогнинг оғир меҳнатини ўта муҳим ва олижаноб иш сифатида қадрлашимиз зарур.

Мен ҳозирги қийин шароитда, айниқса, қишлоқдаги ўқитувчиларга, тиббиёт ходимларига, маданият ўчоқлари ва уларнинг ходимларига ёрдам беришингизни илтимос қиламан. Токи бу ёрдам халқ ва жамият ёрдами, ҳар бир маҳалла, тадбиркорлик тузилмаси ва меҳнат жамоаси ёрдами бўлсин.

Бундай олижаноблик намунаси ўзимиздаям бор! Масалан, қувасойлик тадбиркор Набижон Маҳмудов шахсий маблағи ҳисобига мактаб қуриб берди. Ҳозир бу мактаб гимназияга айлантирилган. Набижон Маҳмудов бу хайрли ишга фақат эзгу мақсадлар билан қўл урди. Унинг бу иши энг юксак ҳурмат ва эътиборга лойиқдир. Бу хайрли иш доимо ота-боболаримиз эзозлаб келган юксак маънавий қадриятларга хосу мосдир.

Агар ҳар бир раҳбар ўз қучғайратини ушбу олижаноб ишнинг муайян соҳасига сарфласа, 1996-1997 йилларда халқ таълими ва соғлиқни сақлашнинг аҳволини тубдан ўзгартиришимиз мумкин бўлади, деб ўйлайман.

Мазкур устувор вазифани бажаришни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабековга ва ҳокимларга топшириш мақсадга мувофиқдир. Улар бизнинг топшириғимизни бажаришига ишончим комил. Бу ишдан халқ депутатлари ҳам четда қолмаслигига ишонаман.

Агар биз ушбу энг юксак талабларга жавоб берадиган ва одамларнинг орзу-истакларига мос келадиган олижаноб ишни уддаласак, халқимизнинг мўлкўл дуосини олган бўламиз.

Азиз дўстлар!

Биз ислоҳотларни чуқурлаштириш, демократик туб ўзгаришлар йўлидан олға силжиш, ҳаётимизда асл демократик қадриятлар қарор топаётгани тўғрисида гапирганда, аввало, фуқаролик жамияти асосларига ўтиш, фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш муассасаларини бутун чоралар билан кенгайтиришни назарда тутамиз. Бу барча ислоҳотларимизнинг асосий моҳияти ва бош мантиқидир.

Иқтисодий ислоҳотлар жараёни қанчалик муваффақиятли, самарали кечса, биз шунчалик яхши яшай бошлаймиз, ижтимоий ҳаётни шунчалик эркинлаштириш зарурати ва имконияти туғилади. Бу, ўз навбатида, жамиятни бошқариш вазифаларининг аксарияти давлатдан фуқаролик ва ижтимоий ўз-ўзини бошқариш органлари қўлига ўтишини англатади.

Албатта, бу жараён ўз ҳолича эмас, балки ички қонунлар асосида, изчил ва босқичма-босқич ривожланиб боради.

Биз ҳокимият вазифаларининг бир тузилмадан иккинчисига ўз ҳолича, бошқарилмасдан ўтиши беқарорликка, тартибсизликка, демократия асослари, эркинлик ва инсон ҳуқуқлари оёқ ости бўлишига олиб келишини яхши тушунамиз.

Шунинг учун ҳам Олий Мажлис, депутатлар жамоаси олдида мазкур жараённи тартибга соладиган қонунлар қабул қилишдай ўта масъулиятли вазифа кўндаланг бўлмоқда.

Муҳтарам депутатлар!

Мен бугунги сессияда сизларнинг эътиборингизни **қонунчилик ва ҳуқуқий тартибни мустаҳкамлаш масалаларига** ҳам қаратмоқчиман. Биз Конституцияга ҳамда маданиятли ва демократик жамиятда қабул қилинган қонунлар, ахлоқий меъёрларга риоя қилишга асосланган ҳуқуқий давлат қуряпмиз, деган гапларга кўникиб ҳам қолдик.

Албатта, ушбу меъёрлар бузиладиган давлат ҳуқуқий давлат бўла олмайди. Албатта, фуқаролари қонунни писанд қилмайдиган давлат ҳуқуқий давлат бўла олмайди.

Аммо мен бугун ҳуқуқий давлатнинг энг асосий талаби — давлатимизда қонунларни амалга оширишга, қонунчиликни таъминлашга сафарбар этилган кишиларнинг уларни аниқ ва оғишмай ижро этишини талаб қилиш тўғрисида алоҳида гапирмоқчиман. Мен ҳокимият тузилмалари, ҳуқуқни муҳофаза этиш, суд ва назорат органларини назарда тутяпман.

Сир эмаски, оддий фуқаро, аввало, давлат номидан иш кўрувчи мансабдорларнинг ўзлари қонунларни қандай бажараётганига эътибор беради.

Агар шундай бўлмаса, агар ўша органлар ёки мансабдор шахсларнинг ўзлари қонунларни оёқ ости қилса, мазкур қонунларнинг ўзи обрўсизланади, янаям тўғрироғи, жамиятнинг маънавий асосларига путур етади.

Бундай вазиятда қонунларни менсимаслик иллати бутун жамиятни заҳарлайди, давлат томирлари емирилади, чирий бошлайди. Шундан келиб чиққан ҳолда, жамиятимизда шунга ўхшаш ҳолатларга барҳам берадиган давлат хизмати ва давлат хизматчилари тўғрисида қонун қабул қилиш фурсати етди, деб айтиш мумкин. Мазкур қонунда давлат хизматини ташкил этиш принципи: кучли ижроия ҳокимияти, хизматчиларнинг сиёсий жиҳатдан бетарафлиги принципи, хизмат бурчларига садоқат ҳамда бошқа принциплар — тамойиллар ўз ифодасини топиши керак.

Барча хизматчилар учун улар қаерда хизмат қилишидан қатъий назар, ҳуқуқ ва мажбуриятларнинг умумий рўйхати, тайёргарлик ва малака оширишнинг умумий тизими, лаёқатлилик назорати, давлат хизматининг умумий меъёрлари, коррупциянинг олдини олиш ва унга қарши курашнинг умумий тизими амал қилиши керак.

Қонун жамиятнинг давлат ва маъмурият органлари: милиция, прокуратура ҳамда қонунлар ижросини таъминлашга сафарбар этилган бошқа тузилмалари фаолияти устидан самарали назоратини ўрнатиши керак.

Суд ва суд хизматчилари обрўсини кўтариш зарурлигини алоҳида таъкидламоқчиман. Суд — ҳокимиятнинг учинчи тармоғидир. Давлатнинг обрўси, жамиятнинг обрўси суд органлари ва судьяларнинг қонун меъёрларига қанчалик риоя қилишига, улар қабул қилган қарорларнинг адолат меъёрларига нечоғлик мос келишига бевосита боғлиқдир.

Демократик давлат нормалари ва мавжуд амалиётидан келиб чиққан ҳолда, ўтган даврда мамлакатимизда суд тизимини тубдан ислоҳ этиш юзасидан кўп ишлар қилинди. Лекин бу соҳада ва айниқса кишиларнинг онгини ва уларнинг суд ҳокимиятига нисбатан муносабатини ўзгартириш борасида яна кўп ишларни бажаришимиз лозим.

Бугун оддий фуқаро на ўз ҳуқуқларини, на қонунларни ва на суд жараёни тартибларини етарли даражада билмаслигини исботлаб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Очиқ тан олиш керак, суд органлари ва суднинг ўзи оддий фуқаро кўз ўнгида жазоловчи, қораловчи, озодликдан маҳрум этувчи идора сифатида гавдаланади. Эҳтимол, бу қўпол туюлиши мумкин, лекин бор гап шу.

Судга бундай муносабат илдизлари тоталитар тизим ўз сиёсатини суд қарорлари орқали юритган, ягона мафкура ҳукмронлигини ўрнатган замонларга бориб тақалади.

Булар барчаси одамлар онгига чуқур ўрнашиб қолган. Бизнинг вазифамиз ушбу кўникмаларни, психологияни синдириш, одамларнинг судга муносабатини тубдан ўзгартиришдан иборат. **Халқ судни фақат одамларни қоралайдиган, жазолайдиган орган деб эмас, аксинча, уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қиладиган орган деб билиши керак.**

Бу — ўта муҳим. Яна қайтараман, одамлар суд органларини ўзларининг ҳимоячиси, адолат посбони деб билиши керак.

Бизнинг олий қонун чиқарувчи органимиз — Олий Мажлис ушбу масала билан ҳам шуғулланиши, суд органлари фаолиятининг ҳуқуқий асосини қадам-бақадам такомиллаштириб бориши зарур. Бу ҳуқуқий асос суд ва судьяларнинг ҳокимиятнинг бошқа барча тармоқларидан ҳақиқий мустақиллигини, суд қарорларини қабул қилишда фақат қонунга бўйсунишини таъминлаши лозим. Бу ҳуқуқий асос демократизмни, холисликни, суднинг ҳаммабоп бўлишини, суднинг ҳимоя доираси кенгайишини таъминлаши лозим. Ва ниҳоят, бу ҳуқуқий асос суд тизимига нопок, порахўр ва тасодифий кимсалар кириб қолишига йўл қўймаслиги лозим.

Менинг фикримча, Олий Мажлиснинг суд ислоҳоти бўйича аниқ дастурга эга бўлиши ва шу асосда қайд этилган масалаларни ҳал эта бориши мақсадга мувофиқдир.

Қадрли

ЖАРДАГИ ПАРИВАШ

(Воқеа)

Буни эшитганлар лол қолишди. Кўрганларнинг эса тили калимага келмайди денг.

— Эшитдингми?

— Кимдир гапирувди. Ростмикан шу?

— Ёлғони бўлармиди. Кеча ўзимга айтишди.

Қишлоқда ана шу тарздаги шов-шувлар юрган маҳал Ашур чўпон бизга кўрган-билганини ҳикоя қиларди.

... Сурувни Белқўтондан нишоплатиб белбоғимни ечдим. Унга қанд-қурс, кўмоч тангилганди. Белбоғни ёзиб, тамадди ҳозирлигини кўрдим. Шеригим келгунча ўт-ўланларни юлиб, ёстиқ қилдим-да, ёнбошлаб олдим.

— Нормурод, келақол!

Овозим тоғдан-тоққа урилиб акс-садо берди. Шундан сўнг бироз хотиржам бўлдим. Чунки ҳамроҳим эшитди. У келди, дегунча тамаддини бошлаб юборамиз.

Орадан маълум фурсат ўтди. Ўзимча хомчўт қилдим. Бу дақиқада Нормурод дастурхон атрофида бўлиши керак эди. Лекин ҳануз дараги йўқ. Яна овоз бердим.

— Нормурод, ҳой Нормурод!

Ўзимча жаҳлим чиқди. Алланималарни айтиб тўнғиллаган бўлдим.

— Келавермайдиям галварс. Доимо шу. Иштаҳани қаритмаса кўнгли жойига тушмайди бу болани.

Ғудрана-ғудрана кўзим илинганини сезмай қолибман. Қанча вақт ўтган худо билади. Иттнинг «ув»идан уйғониб кетдим.

Шошиб-пишиб ён-веримга қарадим. Нормуроднинг ўрни бўш эди. Сал хавотирланиб овоз бердим.

— Нормурод, ҳой Нормурод...

Жавоб бўлмагач хавотирим баттар ошди. Устига-устак сурувимизнинг қўриқчиси — Олапар пастдан босиб-босиб увиллади. Итнинг бундай ҳаракати хатардан огоҳ. Бошимиздан ўтган-да. Белбоғни йиғиштириб, арча шохига илдим. Ит увиллаган томонни мўлжалдан қочирмай, югуряпман-югуряпман, қани энди етиб бўлса. Хавотирданмикин бир чўққи ошиб ўтгунча бўларим бўлди. Елкам билан нафас олиб қолдим.

Юз-кўзларим бутадан тимдаланган. Яктагимнинг у ер-бу ери юлиниб кетди. Буни қарангки, ўзим излаган жойдан чиқиб қолибман. Аммо ўша ерда бир зум нима қиларимни билмай бошим қотганини айтинг.

Лол қолиб ўтирган жойим чуқур жарликнинг ўнғайроқ ери эди. Унинг қуйироғигаям одам қадами теккан. Лекин ундан ўн қадамлар пасти жуда бузуқ жар. Энг паст жойи терак бўйи келади. Ўша — одам қадами теккан тескакда Олапар билан Нормурод тортқилашиб ётарди. Ит чўпон боланинг этагидан юқорига тортса Нормурод ўзини жар томон ташларди. Итни сўкар, унга гапирар қўлига илашган нарсани Олапарга ирғитарди. Олапар шундаям уни бўшатмас, ҳатто тагига босиб олиб ув тортиб қўярди. Билдимки, у жуда безовта.

Миямда ўт чақнагандай бўлди. Овоз чиқармай «қўйма-торт» бўлаётган тескакка югурдим. Нормуродни бўйнидан ушлаб, ўзимга қаратсам юзи кўкариб кетган. Оғзидан кўпик сачрайди. Кўзи косасидан отилиб чиққудек. На гапни эшитади, на бировни танийди. Ўзича авлиё. Нималарнидир ғудранади. Куладимией. Фикри-зикри жарда.

Олапар этагидан, мен бўйнидан ушлаб олиб чиқдик. Она сутимни оғзимдан келтирди.

Қисқаси, сув шалдираётган аннага туширдиму бошини ҳовузга босдим. Бу ҳол уч-тўрт марта такрорлангач Нормурод шилқ этиб чўзилиб қолди.

Олапар иккимиз ҳам нафас ростлашга ҳозирландик. Бу орада кўк саркаям қўнғироғини жиринглатиб, сурувни сувга бошлаб келди. Хотиржам тортиб Нормуродга қарайман. Рангирўйи ҳалигидан тозарган. Тошдек қотиб ухларди. Олапарни унинг олдида қолдириб белбоғ илинган арча томон кетдим...

...Нормурод шу алфозда тўрт соатлар ётди. Уйқуси ўчгач ўрнидан туриб ювинди. Ҳовучига сув олиб ичди.

— Умримдан бор экан. Энди ўлмайман-а ака!

Шеригим шундай дея ёнимга чўккалди. Сўнг ҳаммасини айтиб берди.

...Сизнинг олдингизга бораётувдим. Чақирганингизниям эшитдим. Ўша тобда жарликдан «вишиллаган» овоз келди. Негадир орқамга қайтиб, таёқ-

Йўғ-э!

қа иягимни тирадим-да пастга қарадим. Иккита илон турибди. Калласи чойнакдек келади-ёв. Бир-бирига ўралиб олган. Ошиқмошиқдек яланиб юлқинади. Йўғонлиги болдирдек. Шундоққина пастимда турса-да узунлигини кўролмадим. Ўшанга қизиқиб қолибман. Бўйнимни чўзиб, интилиб қарайман, денг.

Бир вақт илоннинг бирови менга қараб қўйди. Ўшанда орқамга тислангим келди-ю ўзимни бошқаролмадим. Нима бўлди-ю, икки илон икки ғўзалга айланди. Ўша тоб илон кўрганимга шубҳам ортди. Кўзимга кўринибди-да дедим. Ғўзаллар эса бирам ўйинга тушади, бирам ўйнайди. Таърифи йўқ. Бундай рақсниям, доираниг бу каби муқомиям мендан бошқага насб этмагандиров.

Нағма элита бошлаганини билишди чоғи, мени чақира бошлашди.

— Тушолмайман. Бу ер жуда баланд, — дедим уларга.

— Сал ёнга ўт-да, ўзингни от. Биз ушлаб оламиз, жоним.

«Жоним» сўзига чидолмадим. Аммо юраман дейману, қимирлолмайман. Улар эса чақирганӣ-чақирган. Минг ноз ила ўйноқлайди... Кейин нима балолар бўлди, эсимда йўқ...

Нормурод билан етаклашиб «ғўзаллар» устига бордик. Улар аллақачон кетиб қолишган экан. Аммо аниқлик киритганимиз шу бўлдики, Нормурод иягига тираб қараган таёқнинг остидан тупроқ кўчиб, илонлар устига тушган. Бундан сергакланган илон тепага қарайди ва ёш чўпонни сеҳрлайди-қўяди. Яхшиям буни Олапар сезиб қолган...

Қурбон АЛИ.

ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚ ТЕЛЕФОН АЛОҚАЛАРИ АБОНЕНТЛАРИ КОРХОНА РАҲБАРЛАРИ, ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСАЛАР ВА ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Ўзбектелеком» концерни ва унга кирувчи давлат электроалоқа корхоналари оммавий ахборот воситалари орқали белгиланган тартибда шаҳар ва қишлоқ телефон станциялари абонентларини телефон хизматидан фойдаланганликлари учун қарзларини узиш кераклигини кўп маротаба эслатиб ўтган эди. Аксарият абонентлар шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувлар учун ҳисоб-китобларни ва абонентлик ҳақларни ўз вақтида тўлаб ўз мажбуриятларини бекаму-кўст бажаришяпти.

Электралоқа корхоналарига тушаётган маблағлар телефон тармоқларини ривожлантириш ва замонавийлаштириш, янги электрон, рақамли техника ва технологияларни замонавий жаҳон андозалари даражасида тадбиқ этишга оид йирик тадбирлар харажатларини қоплаш ва амалга ошириш мақсадлари учун йўналтириляпти.

Автоматлаштирилган тизимлардан фойдаланиш алоқа хизматлари қоида бўйича кредит асосида йўлга қўйилган. Бу абонентлар учун қулайликдир. Шундай бўлса-да, ҳамма абонентлар ҳам абонентлик ҳақлари, телефон ҳисобларини ўз вақтида тўламаяпти. Корхоналарда катта миқдордаги дебиторлик қарзлари йиғилиб қолмоқда, яъни бажарилган ишлар ва хизматлар учун мижозлар томонидан тўланиши керак бўлган ҳақ кечикяпти. Натижада алоқа корхоналари молиявий жиҳатдан оғир аҳволда қолмоқда. Шу боис телефон тармоқларини ривожлантириш ва замонавийлаштириш ишларини амалга оширувчи ва янги техникалар етказиб берувчи чет эллик ва маҳаллий шериклар билан ҳисоб-китоб қилишнинг имкони бўлмаяпти.

Вужудга келган аҳвол сабабли «Ўзтелеком» концерни ва электралоқа корхоналари телефон алоқаларидан фойдаланиш ҳақидаги амалдаги мавжуд қонун ва қоидалар асосида ОГОҲЛАНТИРИШГА мажбур! Яъни агар жорий йилнинг 25 декабригача телефондан фойдаланганлик учун қарзлар тўланмаса, унда телефонлар узиб ёки олиб қўйилади.

Телефонларни бундан кейин яна тармоққа улаш, мавжуд қарздорлик ва қайта улаш учун белгиланган тариф тўлиқ тўланганидан сўнг амалга оширилади. Тўловни тўлашдан бош тортувчи абонентлардан қарзни ундириш учун материаллар суд идораларига берилади.

«ЎЗТЕЛЕКОМ»концерни.

Ҳурматли жаноблар!

Ўзбекистон бозоридаги расмий дилер

"ТУРОН"

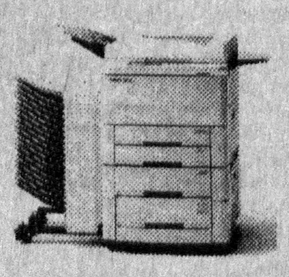

Ташкилий техника оламида етакчи бўлган

"Konica U - BIX"

нусха олиш машинасини Тошкентдаги омбордан сотади.

Кафолат - бир йил.

Шунингдек, сарфланувчи материаллар ва эҳтиёт қисмлар етказиб берилади. Исталган русумдаги нусха олиш техникасини тузатиш ва техник хизмат кўрсатиш учун бир йилга шартномалар тузилади.

Бизда сифат ва баҳо хамоҳангдир!

Телефонлар: (3712) 44-59-55, 40-31-82.

Телефон/факс: (3712) 44-55-12.

"МУТАХАССИС" ўқув маркази

Сизни янги йилингиз билан муборакбод этади

ҳамда ишга жойлаштириш кафолати билан қуйидаги касб-ҳунарларни ўрганиш учун

бепул ўқишга шакиф қилади:

— гишт терувчи;
— бўёқчи-сувоқчи;
— кошинловчи, мармарчи,
—газ-электрпайвандчи

(кундузи ва кечқурун).

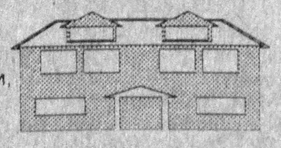

Бизда ўқисангиз чиройли ҳунар ва юқори малоқа эгаси бўласиз.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Оқтепа, Лутфий кўчаси, 6-уй.

Телефонлар: (3712) 78-05-15, 78-05-17, 78-57-00.

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

ДУШАНБА, 25

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
7.30 «Хафтанома».
8.00 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастурининг давоми.

*

8.30 ЎзТВ хазинасидан. Чулпон. «Асорат». Йўлдош Охунбобоев номидаги Ёш томошабинлар театрининг спектакли.
10.15 «Алифбо сабоқлари».
10.45 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Учқудуқ: ислоҳотлар чорраҳасида».
11.20 «Ижодкор хонадонида». Туроб Тўлани эслаб...
12.00 — 12.30 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси хизмат кўрсатган хор жамоасининг концерти.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
Публицистик кўрсатувлар дастури:
18.10 I. «Қуёшга қараган уй».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 II. «Сурат ва сийрат».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.50 Эълонлар.
20.55 III. «Кўз қорачиғидаги гавҳар».
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.50 — 00.25 «Дилда вослинг». Ўзбекистон халқ артисти Аҳмаджон Шукуров.

ЎзТВ II
«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Кўзмунчоқ».
19.00 «Тафсилот». Ахборот кўрсатуви.
19.15 «Йўлингиз бехатар бўлсин!»
19.45 «Бу бўстон аро...»
20.25 «Қора қисқичбақа чангалида». Бадиий фильм.
21.55—22.25 «Спорт-тайм».

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар (рус тилида).
17.55 Эълонлар
18.00 «Ранглар жилоси», «Қайта тикланган хазиналар». Телефильмлар.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.20—21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40—23.20

*

23.20 Эълонлар.
23.25 Янгиликлар.
23.30 — 23.45 «Менинг кўчам».

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».

*

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 Эълонлар.
20.55 «Ер ости ҳаёти». Телефильм.
21.45 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастурининг давоми.

*

8.30 «Ҳунарманд». Ўзбекистон халқ артисти Рихси Иброҳимова.
9.40 Инглиз тили.
10.10 «Кашф этилаётган имкониятлар».
10.45 Янги алифбони ўрганамиз.
11.15 «Синфдош».
11.45 «Ассалом, япон тили!».
12.25 Рақслар гулдастаси.
12.55 — 13.25 «Оналар мактаби».

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.

18.10 «Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари».

*

18.55 Спорт хабарномаси.
19.05 «Кеча ва бугун».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон ва жаҳон». «Осиё қитъаси давлатлари билан ҳамкорлик».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.50 Эълонлар.
20.55 Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. «Экранда — Андижон вилояти».
21.35 Ўзбекистон халқ артисти Камолиддин Раҳимов куйлайди.
22.05 «Иқбол». Қизлар телевизион танлови.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.50 — 00.25 «Жаҳон кино санъати усталари». Раж Капур.

ЎзТВ II
«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 «Акс-тасвир».
19.00 «Жонли тил».
20.00 «Халқ саломатлиги йўлида».
20.45 «Тошкент оқшомида».
21.45 «Парижга қайтиш».
22.20 — 23.40 «Кинематограф».

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Фарғонанинг мовий ҳалқаси», «Хоразм». Телефильмлар.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30—9.00

* * *

18.20—21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40—23.20

*

23.20 Эълонлар.
23.25 Янгиликлар.
23.30 — 24.00 «Саломат бўлинг!».

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».

*

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 — 23.50 «СПОРТ-ҚИТЪАСИ».

ПАЙШАНБА, 28

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
7.30 «Ахборот».
7.50 — 8.30 «Ассалом Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастурининг давоми.

*

8.30 «Иқбол». Қизлар телевизион танлови.
9.50 Ўзбек тилини ўрганамиз.
10.20 «Ҳаракатда — баракат».
10.40 «Халқ ижодиёти». Бахши Абдумўмин Қаҳҳоров.
11.20 «Гуласал рақслари».
11.40 «Бола бошидан...» Мактабгача тарбия масалалари.
12.20 «Ислоҳот ва масъулият».
12.50 «Дилраболар қелсалар». Мусиқий композиция.
13.20—13.55 «Маҳалла — эзгулик бешиги». Маҳалла фаолиятига чизги.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қўнғироқча».
18.30 «Навоийхонлик». Адабий кўрсатув.
19.05 «Ўзбекистон ва жаҳон». «Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги мамлакатлари билан ҳамкорлик».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Юзма-юз». Шоира Турсуной Содиқова билан мулоқот.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.50 Эълонлар.
20.55 «Қулимда торим менинг». Каримбой Раҳмонов куйлайди.
21.30 «Қушларга эргашган инсон». Бадиий фильм.
22.55 «Футбол майдонларида».
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.50 — 00.20 Диққат, премьера: «Юрт ҳақида куйлайман». «Ўзбектелефильм» маҳсулоти.

ЎзТВ II
«ОМАД» таништиради:

18.30 Болалар учун фильм. «Юра даври боғидаги саргузашт».
19.00 «Оламнинг яратилиши». Оммабоп кўрсатув.
19.30 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
20.20 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.05 — 22.45 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Болалигим қушлари», «Пирим ороли». Телефильмлар.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30—9.00

* * *

18.20—21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40—23.20

*

23.20 Эълонлар.
23.25 Янгиликлар.
23.30 — 23.50 «Тет-а-тет».

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».
19.55 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари.
20.15 «Менинг фикримча». Тадбиркорлар телевизион клуби.
21.00 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
22.00 «Дидар» (қозоқ тилида).
22.40 «Компьютер коинoти».
23.00 — 24.00 «Соккер-клуб». Футбол шарҳи.

ЧОРШАНБА, 27

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
7.30 «Ахборот».
7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастурининг давоми.

*

8.30 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Рихси Иброҳимова.
9.40 Инглиз тили.
10.10 «Кашф этилаётган имкониятлар».
10.45 Янги алифбони ўрганамиз.
11.15 «Синфдош».
11.45 «Ассалом, япон тили!».
12.25 Рақслар гулдастаси.
12.55 — 13.25 «Оналар мактаби».

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.

18.10 «Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари».

*

18.55 Спорт хабарномаси.
19.05 «Кеча ва бугун».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон ва жаҳон». «Осиё қитъаси давлатлари билан ҳамкорлик».
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.50 Эълонлар.
20.55 Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. «Экранда — Андижон вилояти».
21.35 Ўзбекистон халқ артисти Камолиддин Раҳимов куйлайди.
22.05 «Иқбол». Қизлар телевизион танлови.
23.25 Эълонлар.
23.30 «Ахборот».
23.50 — 00.25 «Жаҳон кино санъати усталари». Раж Капур.

ЎзТВ II
«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 «Акс-тасвир».
19.00 «Жонли тил».
20.00 «Халқ саломатлиги йўлида».
20.45 «Тошкент оқшомида».
21.45 «Парижга қайтиш».
22.20 — 23.40 «Кинематограф».

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Фарғонанинг мовий ҳалқаси», «Хоразм». Телефильмлар.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30—9.00

* * *

18.20—21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40—23.20

*

23.20 Эълонлар.
23.25 Янгиликлар.
23.30 — 24.00 «Саломат бўлинг!».

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».

*

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Компьютер-Осиё».
20.30 Видео янгиликлари.
20.50 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
21.40 «Теле-ателье-шоу».
21.50 Эълонлар.
21.55 «Даракчи». Ахборот кўрсатуви.
22.05 Эълонлар.
22.10 — 23.50 Видео — «О».

ШАНБА, 30

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
7.30 «Ахборот».
7.50—8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастурининг давоми.

*

8.30 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».
9.30 «Юлдузлар шўъласи». Спорт кўрсатуви.
10.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Ўйла! Изла! Топ!».
10.50 «Гап йўқ» — Янги йил саргузаштлари».
11.50 «Парвоз». Мусиқий кўрсатув.
12.40—14.40 «Нурли келажак». Усмирлар учун Янги йилга бағишланган видеоканал.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Мультипанорама».
18.30 «Сирли сандиқ». Телевизион ўйин.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Оқшом эртаклари.
20.00 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.10 Диққат, премьера: «Най». «Ўзбектелефильм» маҳсулоти.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ахборот».
20.50 Эълонлар.
20.55 «Ёшлик» студияси. «Ўхшаш чехралар».
21.55 «Осиё овози». Халқаро қушиқчилик танлови.
22.45 «Тунги ёғду». Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II
«ОМАД» таништиради:

9.00 «Мультфейерверк».
9.15 «Табиат дунёси». Оммабоп кўрсатув.
10.00 «Хусусийлаштириш: қадам-қадам».
10.25 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
10.55 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
11.40 «Видеогид».
12.00 «Теле-ателье-шоу».
12.10 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.50 —14.30 «Кинонигоҳ».

* * *

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.10 «Менинг кўчам».
19.25 «Пульс». Хабарлар.
19.40 «Тет-а-тет».
20.05 «Янги иқтисод».
20.40 «Майда-чуйда».
21.00 — 22.40 «Кинематограф».

ЎзТВ III

17.50 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
17.55 «Сафродаги қуриқхона», «Олишув». Телефильмлар.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.20—21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40—23.20

*

23.20 Эълонлар.
23.25 Янгиликлар.
23.30 — 23.50 «Жонли сайёра».

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».

*

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Компьютер-Осиё».
20.30 Видео янгиликлари.
20.50 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
21.40 «Теле-ателье-шоу».
21.50 Эълонлар.
21.55 «Даракчи». Ахборот кўрсатуви.
22.05 Эълонлар.
22.10 — 23.50 Видео — «О».

ЯКШАНБА, 31

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
7.30 «Ахборот».
7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастурининг давоми.

*

8.30 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ёшлик» студияси. «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 Диққат, премьера: Комил Аваз. «Дейишма». Кўп қисмли видеофильм. 1-қисм.
11.45 «Сирли сандиқ». Телевизион ўйин.
12.40 Диққат, премьера: Комил Аваз. «Дейишма». Кўп қисмли видеофильм. 2-қисм.
13.20 «Янги йилим — яхши йилим». Адабий-мусиқий композиция.
13.50 Диққат, премьера: Комил Аваз. «Дейишма». Кўп қисмли видеофильм. 3-қисм.
14.40—15.40 «Ўхшаш чехралар».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Ён, ён, арчажон!» Қичкинтойларнинг Янги йил карнавали.
19.00 «Ойнаи жаҳонда...».
19.25 Эълонлар.
19.30 «1995 йил — «Ахборот» шарҳи (рус тилида).
20.10 Эълонлар.
20.15 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Йилнома».
22.00 «Барча табрик Сизга бўлсин!» Янги йил байрам дастури.
23.45 ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ.
00.05 «Барча табрик Сизга бўлсин!» Янги йил байрам дастурининг давоми.
02.30—03.30 Чет эл эстрадаси.

ЎзТВ II
«ОМАД» таништиради:

10.00 Болалар учун фильм. «Юра даври боғидаги саргузашт».
10.30 «Оламнинг яратилиши». Оммабоп кўрсатув.
11.00 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
11.50 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.35 — 14.15 «Кинонигоҳ».

* * *

17.00 Байрам мультфейервеги.
17.30 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
17.55 Видео — «О».
19.35 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
20.00 «Постфактум». Байрам сони.
20.15 «Бултурги қор ёққанда». Киноконцерт.
20.35 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.00 Видео — «О».
22.40 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
23.05 «Курьер». «Ахборот» кўрсатувининг байрам сони.
23.40 Мусиқий серпантин.
23.45 ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ.
00.05 «Юлдузлар механикаси». Қизиқарли дастур.
00.50 «Автосалон».
01.10 «Теле-ателье-шоу».
01.25 — 02.00 Мусиқий серпантин. «Эм-Ти-Ви» оҳанглари. Янги йил табриги.

ЎзТВ III

17.50 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
17.55 «Нега қиш булади?». Фильм-концерт.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.20—22.50

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.50—23.45

*

23.45 ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ.
00.05—00.45 «1995 йил». Ахборот кўрсатуви.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!». Мультфильм.
10.45 «Жонли сайёра».
11.05 «Менинг кўчам».
11.20 «Дарвоқе».
12.00 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
12.10 «Пирамидалар юрти».
12.30 — 14.10 «Эртакларнинг сеҳрли олами».

* * *

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Нарзанлар водийси». Телефильм.
19.50 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.50 «Истеъдодлар ва мухлислар» (Янги йил дастури).
21.40 «Тилакларимиз Сизга».
22.05 «Ғўзаллик бунёдкорлари» (Янги йил дастури).
22.35 «Бу ажиб дунё».
22.55 «Мусиқий меҳмонхона».
23.45 ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ.
00.05 — 01.05 «Хонадонингизда осойишталик бўлсин!» (Янги йил дастури).

Тошкент Молия институти жамоаси «Математика» кафедрасининг доценти Мамадиёр Шерқўзиевга отаси **Шерқўзи ҚЎШБОҚОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир: Азим СУЮН

Таҳрир ҳайъати:
Абдулла ОРИПОВ, Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ, Азиз НОСИРОВ, Алимқул СУЛТОНОВ (масъул котиб), Аслиддин БОЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Ислом ШОҒУЛОМОВ, Хайрулла ЖЎРАЕВ, Шоқосим ШОИСЛОМОВ, Шуҳрат ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари).

БЎЛИМЛАР:

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти — 33-20-36, 36-54-35.
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ — 36-26-70, 36-57-19.
Иқтисодиёт — 33-21-43, 36-57-22.
Фан ва маданият — 33-07-20, 36-33-40.
Хатлар ва оммавий ишлар — 33-76-04, 36-54-06.
Ахборот ва спорт — 33-12-56, 36-55-16.
Халқаро ҳаёт — 33-47-80, 33-12-16.
Реклама ва эълонлар — 33-38-55, факс: 33-79-14.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда -- 5-27-11; Бухорода -- 3-54-87; Гулистонда -- 2-26-22; Жиззахда -- 3-31-86; Навоийда -- 3-75-43; Наманганда --6-43-43; Нукусда -- 7-58-83; Самарқандда -- 35-22-90; Тошкентда-- 33-12-56; Урганчда -- 6-51-35; Фарғонада -- 26-37-16; Қаршида -- 3-25-79; Қуқўртонда -- 5-26-24.

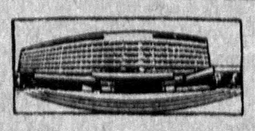

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.

· Рўйхатдан ўтиш тартиби №00 120. · Газета офсет усулида А--2 форматида босилади. · Ҳажми 2 босма табоқ. · Г -- 0546.

Навбатчи муҳаррир Н. ЖАЛИЛ, навбатчи Н. ШОНИЁЗОВ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти -- 21.00. Топширилди -- 21.00.

123456.